

DOMOLJUB

Glasiilo Jugoslovanske Kmetске Zveze z mesečno prilogo „Občinska uprava“.

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 12 Din. za pol leta.
Za inozemstvo 26 Din. za pol leta.
Posamezne številke se prodajajo po 1 Din.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati paš Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Delo naših poslancev.

Finančni odbor v svojih odsekih še vedno obravnava proračun. Pri vsaki postavki se oglase naši poslanci, da vsaj nekaj rešijo iz žr. la Pucelj-Zerjavovega centralizma. Značilno je, da veliki Puclevi prijatelji, srbski zemljoradniki, ki jih je Pucelj na Mali Šmaren pripeljal tudi na Bled, mnogokrat glasujejo proti Slovincem in za samosrbske koristi. Če se Pucelj druži s takimi ljudmi, potem je razumljivo, če samostojneži še danes izjavljajo, da jih ni nič sram, da so glasovali za centralizem.

V prvem odseku je prišel na vrsto dohodek iz carin, trošarin in monopolov. Poslanec Žebot je dokazoval, kako strašno draginjo povzročajo baš visoke carine in trošarine in je ostro ugovarjal, da se ves ta ogromni denar zbira v Belgradu, od koder ne pride nič več nazaj. Žebot zahteva, da se odpravi kontrola v vinskih kletih ter odpravo prijave in kontrolnih listkov. Hudo je napadel monopolsko upravo, ki pošilja najslabšo sol v Slovenijo — pokazal je vzorec take soli. Finančni minister je radi tega odredil preiskavo in naročil, da se v Slovenijo pošilja boljša sol.

Proti davku na poslovni promet je poslanec Žebot govoril tako odločno proti temu, da bi mali obrtnik plačeval ta davek, da je odsek sklenil ta davek za 50 milijonov znižati.

Liberalni tobak.

Ob tej priliki je prišlo tudi na dan, da je ob času, ko je bil finančni minister Zerjavov pristaš dr. Kumanudi, posebna komisija nakupila na otoku Javi 6 milijonov kil tobaka za 55 odstotkov dražje kot je domači tobak. Ta tobak pa sedaj leži po magacinih in je že ves plesniv. Zerjavova »Domovina« bo seveda o tem pristno liberalnem gospodarstvu lepo molčala, prav tako »Kmetijski list«.

Uradne laži.

Pri razpravi o dohodkih je poslanec Žebot ogorčeno protestiral, da je vstavila vlada v proračun samo 51 milijonov dohodkov dinarjev iz Slovenije, dočim davčni

uradi izkazujejo, da plača Slovenija do 6000 milijonov kron. S tem hoče vlada metati javnosti peska v oči, češ, Slovenci itak več dobe od države, kot plačajo. Vsled te ugotovitve poslanca Žebota so se zgražali celo vladni poslanci nad takimi lažmi v uradnem proračunu.

Poslanec Žebot je nadalje zahteval znižanje 500odstotne doklade na zemljiški davek, povišanje najnižje obdavčljive svote na 15.000 dinarjev in odpravo 30odstotne doklade na dohodnino in druge direktne davke. Minister je izjavil, da se bo o tem obravnavalo o priliki zakonskega predloga o davčni reformi.

Pri razpravi o finančnem zakonu je poslanec Žebot predlagal: najmanjša obdavčljiva svota za dohodninski davek naj se zviša na 15.000 dinarjev; pri dohodnini naj se preuredi skala v prilog malih in srednjih davkoplačevalcev; 20odstotni boni naj se izplačajo ali pa zaračunijo pri plačevanju davkov; davek na poslovni promet naj se ne iztirjava od kmetov, ki prodajajo domače proizvode; črta naj se člen 83 o ukinitvi teološke in medicinske fakultete v Ljubljani; delavci naj se v slučajih kužne bolezni brezplačno zdravijo v bolnišnicah; v sodišče za invalide naj se določijo zastopniki invalidov; 12odstotne zamudne obresti na davke naj se znižajo na 6 odstotkov itd. Nekatere predloge je minister sprejel, o drugih se bo razpravljalo v seji finančnega odbora.

Najmanjša obdavčljiva svota se je zvišala na Din 3500; člen, ki ukinja medicinsko in bogoslovno fakulteto v Ljubljani, se črta, za izplačilo 20odstotnih bonov pa izjavlja minister, »da nema para«.

Na predlog poslanca Žebota se je črtal predlog o nagradah davčnim uradnikom, ki bi predpisali čim več davkov.

Proti slovenski industriji.

Srbe silno jezi, ker je slovenska industrija tako razvita in bi radi od nje vlekli neposreden dobiček ali pa naj jo vrag vzame. V ta namen je trgovski minister dr. Kojič, ki sovraži Slovence, predlagal, da more samo on dovoliti ustanovitvi novih podjetij v državi. To se pravi: vzemite nas Srbe med upravne svetnike, sicer ne dobite ničesar. (Puclja tudi sedaj še ni sram, da je glasoval za centralizem.)

Predlog pa je v odseku propadel in tako se bo moral minister v glavni seji boriti za srbske zajedavke.

Poslanec Pušenjak je protestiral, da zadruga v Sloveniji morajo plačati poslovni davek, dočim so zadruga v Srbiji proste. Finančni minister je izjavil, da so vse zadruga tega davka proste.

Puclevi zemljoradniki in Zerjavovi liberalci proti Slovincem.

Pri razpravi o vseučiliščih so dovolili srbski poslanci, liberalci in zemljoradniki za beograjsko univerzo 50 milijonov dinarjev, za ljubljansko univerzo pa samo 7 milijon. Din. Najbolj je nastopil proti ljubljanski univerzi glavni tajnik liberalne JDS Zerjavove stranke poslanec Gjorgjevič, ki je izjavil, da se itak pripravlja zakon, s katerim bosta ljubljanska tebiška in medicinska fakulteta odpravljena. Pri tem nastopu proti Slovincem so bili v največji složnosti z radikali in liberalci tudi Puclevi zemljoradniki. Samostojneži Kadar ti velesrbski centralistični priganjači zopet pridejo na Bled govorit na samostojni shod o bratstvu, jih z mokrimi cunjami naženite.

V drugem odseku so obravnavali proračun za pravosodno ministrstvo. Ob tej priliki so hoteli za eno četrtino skrócić število slovenskih sodnikov in sodnih

Pozor! Preselitev!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

»Vzajemni posojilnici«

v Ljubljani — r. z. s. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na MIKLOŠIČEVI cesti poleg hotela »UNION«. — Hranilne vloge se obrestujejo

po 6 0/0

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. — Vloge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2 0/0, vez. tudi po 6 1/2 0/0

VARNOŠT za hranilne vloge je ZELO DOBRA, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. — Vrbutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišče in zemljišče v tu- in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

5881
12

Ali že imate koledar Kmetijske Zveze?

uslužbencev. Tej nameri se je odločno uprl poslanec Vesenjajk, ki je naglašal, da je Slovenija še edina dežela v državi, kjer vlada pravna varnost, a namesto da se obstoječe stanje vsaj ohrani, če se že ne more zboljšati, se stremi za tem, da tudi pravosodje v Sloveniji pade na nižino Makedonije. Pri vseh sodiščih v državi imamo ogromne zaostanke. Posledica tega je, da sede ljudje zaradi pomanjkanja sodnikov po več let v ječi, ker ne pridejo njihovi slučajji do razprave. Slične razmere vladajo tudi v Srbiji. V Bosno so poslali sodnika Wranglovca, o katerem nihče ne ve, kakšne študije da ima. V Vojvodini je ogromno število nrešenih civilnih pravnih, v sled česar trpe ljudje ogromno gmatno škodo, ne da bi omenjali pravne negotovosti in ničeve zaščite osebne svobode. Slovenska sodišča so danes še na višku, tako da zahtevajo celo srbski trgovci obravnave svojih spornih slučajev pri slovenskih sodiščih. Poslanec Vesenjajk izjavlja, da ne bo več sodeloval, če se izvrši tak nečuden napad na slovenska sodišča in je zahteval od ministra tozadevne izjave, če mu je kaj na tem ležeče, da se vsaj v eni pokrajini države ohrani pravni red.

Z ozirom na ta odločen nastop našega poslanca je odsek sklenil, da se v Sloveniji pri sodnjah samo v toliko skrči število uradnikov, kolikor mest že sedaj ni zasadenih.

Na dolgo se je obdelaval proračun zunanega ministrstva. Ob tej priliki je poslanec Vesenjajk vprašal zunanjega ministra, koliko mu je znano o postopanju Italijanov in Nemcev s Slovenci in Hrvati onkraj državne meje. Minister je rekel, da bo to osebno poslancu odgovoril. Dalje se je poslanec Vesenjajk potegnil za tiste naše vojne ujetnike, ki so še na Ruskem, ter zahteval, da se vpostavijo diplomatski odnošaji z Rusijo.

Za našega kmeta.

V tretjem odseku so nadaljevali razpravo o kmetijstvu. Dr. Kulovec je v daljšem govoru utemeljeval potrebo, da država v čim izdatnejši meri podpira zadružništvo. Za vse srbske celo brezpomembne stvari imajo dovolj denarja (seveda našega) na razpolago, — a za kmetijske potrebščine v Sloveniji ga ni. Predlagal je, da se kredit za blagovno zadružništvo zviša od 1.300.000 dinarjev na 5 milijonov. Srbska večina je to odklonila. S Srbi so glasovali tudi Žerjavovi liberalci, ki v Sloveniji izdajajo »Jutro« in »Domovino«. Dr. Kulovec je dalje zahteval, da se dovoli poseben kredit za Kmetijsko družbo v Ljubljani. Minister je obljubil, da bo dobila vso potrebno podporo.

Vihar.

Kar vstanejo srbski poslanci in predlagajo 50 milijonov za zidanje 10 novih kmetijskih šol v Srbiji. Dr. Kulovec je izjavil, da pač ne more biti načeloma proti, če se ustanovljajo nove kmetijske šole. Najodločneje pa mora ugovarjati, če ho-

čejo Srbi v par letih nadomestiti, kar so v sto in sto letih zanemarjali, in sicer nadomestiti na naš račun in v našo škodo. To je sistem, ki se opazuje pri vseh ministrstvih. Mečejo kroje in sto milijonov za Srbijo, za druge stvari pa nimajo denarja niti za najpotrebnejše stvari.

Pri tej izjavi je nastal ogenj v strehi. Srbski poslanci so vzrojili. Radikalec Jelčić je navedel številke, koliko hiš je bilo požganih v njegovem okraju, koliko mostov podrtih, koliko ljudi ubitih. Iz tega je izvajal, da imajo Srbi pravico zahtevati, da se jim vse na državne stroške popravi in obnovi, druga kraja pa naj čakajo in plačujejo. Vsi Srbi; radikali, demokrati in Pucljevi zemljoradniki so potegnili skupaj, ploskali poslancu pri tej izjavi in seveda vse dovolili.

Očividno je, da si bodo Srbi pustili plačati od prečanov vse, dokler ne bodo vse izmogali. To bodo mogli, ker pojdejo Srbi vedno skupaj, pa naj bodo radikali, demokrati ali Pucljevi zemljoradniki. To pravico jim je dala centralistična ustava.

Dr. Kulovec je izjavil, da ni nihče dolžan dati za drugega svoje življenje, zato tudi mi nismo dolžni na korist Srbov gospodarsko propasti.

Samostojneži zopet proti kmetu.

Največje ogorčenje pri naših poslancih je vzbudil predlog kmetijskega referenta, da se pri oddelku za kmetijstvo črta cela vrsta uradniških mest in strokovnjakov in celo mesto čebelarskega strokovnjaka za Slovenijo. Referent je izjavil, da je to predlog oddelka samega, torej samostojneža Sancina, ki je voditelj tega oddelka. Torej namesto da bi samostojneži vse storili, da bi se razvoj kmetijstva v Sloveniji čim bolj pospešil in dvignil, kar pa je brez strokovnjakov nemogoče, delajo baš nasprotno: še tisto nekaj denarja, kar nam bi ga sicer pripadlo, samostojneži odklanjajo. Kako sramotno igro igrajo samostojneži s slovenskim kmetom, se razvidi tudi iz tega, da dovoljuje letošnji proračun za slovensko kmetijstvo okoli 15 milijonov dinarjev, dočim je lansko leto g. minister Puclj postavil za slovenskega kmeta samo 10 milijonov.

Pri postavki za živinorejo je dr. Kulovec zahteval, da se morajo krediti izdatno zvišati. Odsek pa je le neznatno zvišal podporo lastnikom živine, ki pogine vsled kužnih boleznih, od 25.000 na 60.000 dinarjev (za 7 krav v celi Sloveniji!). Pucljev centralizem pa res izvrstno dela!

Pri razpravi o kmetijskih šolah je dr. Kulovec z ozirom na to, da se je za Srbijo dovolilo 10 novih kmetijskih šol, zahteval, da velja ista radodarnost tudi za Slovenijo. Prodril je edinole njegov predlog, da se ustanovi kmetijska šola za Prekmurje in so v ta namen dovolili borno svotico 50.500 dinarjev za predpripravo.

Podpora za predavanja po deželi je zvišana od 10 na 20 tisoč dinarjev, gospo-

dinjska šola v Marijanišču je dobila 25.000 dinarjev.

Pri razpravi o regulacijah rek in melioracijah je deloma prodril predlog poslanca dr. Kulovca, da so se za regulacijo hudournikov v Sloveniji zvišali krediti od 400 na 600 tisoč dinarjev, krediti za kmetijske melioracije od 200 na 400 tisoč dinarjev. Dalje je bil sprejet dr. Kulovečev predlog, da se določi potrebna svota za regulacijo Save pri Gameljnih (500 tisoč dinarjev) in še za druge potrebne kraje. Zahteval je zvišanje kreditov za vodovode, posebno za Dobropolje-Žužemberk. Vlado poročevalci so izjavljali, da je v ta namen dovolj denarja v splošnih kreditih.

Spomladi bodo začeli z izsuševanjem cerkniškega jezera, v Sloveniji sta v načrtu vodovoda Višnja gora, Osolnik in Martinjak. Z delom bodo začeli pri Blošci, Gradašci in pri par manjših hudournikih.

Pri obravnavi o agrarni reformi se je ugotovilo, da je v Vojvodini dobilo 20.000 srbskih prostovoljcev zastoj veleposestniško ozemlje. Od teh jo obdeluje samo 1000, 19.000 pa dela z njo »gšefte«, prav po balkansko!

Šest milijard in Puclja še ni sram.

Včasih se kar zgrozimo, če pomislimo na Nemčijo, kakšne ogromne svote vojne odškodnine mora plačati in kako jo je to breme gospodarsko upropastilo.

Pa kaj se bomo grozili nad Nemčijo: saj mora Slovenija plačevati prav tako ogromno vojno odškodnino belgrajski čaršiji, ki je skozi celo vojno igrala hazardno igro v francoskih obmorskih kopalnicah in kradla srbski državi in ubožnemu srbskemu ljudstvu denar iz blagajn.

Ugotovljeno je, da bo Slovenija plačala letos šest milijard kron vseh davkov v Belgrad. Ali je to kaj drugega kot vojna odškodnina, ki jo moramo iz svojih žuljev plačati Belgradu, vojna odškodnina, ki nas bo gospodarsko prav tako uničila, kot je Nemčijo. Vsa znamenja kažejo na to. Denarja nikjer več — seveda, ker je vse po žvi Belgrad — davčni nalogi pa vsebujejo vedno višje številke in nič se ne čudimo, da se je nekje na Kraniskem neki vdovoposestnici omračil um, ko je dobila davčni nalog: dohodkov nobenih, niti za vsakdanji živež, med tem pa plačaj ogromno svoto belgrajskim požeruhom-milijonarjem, ki žive v brezdelju in razkošju. Tako vnebovpjočih krivic slovenski narod ni trpel ne pod Turkom ne pod Avstrijo, kot jo mora sedaj po sokrivdi dveh bogatinov — Puclja in Žerjava — prenašati od lastnih takozvanih »bratov«.

Šest milijard, to se pravi šest tisoč milijonov kron!

In kako porablja ta denar!

Naši poslanci so odkrili v finančnem odboru, da je država izdala 20 milijonov dinarjev za naseljence na Ovčjem polju — pa o tem denarju ni nikjer nobenega obračuna, nad naseljenci pa se podirajo last-

ne hiše; 20 milijonov je šlo za agrarno zajednico — nikjer obračuna! Na Javi so liberalci (Zerjavovi pristaži in Pucljevi prijatelji) kupili za bajne svote mnogo predrag tobak, ki danes plesnuje po magacinih. Ugotovilo se je, da čiča Pašić, eden prvih milijonarjev v državi — z delom svojih rok ali svoje pameti jih ni zaslužil — dobi na leto poleg svoje plače še 180 milijonov dinarjev ali 720 milijonov kron, ki jih lahko porabi, kakor hoče, ne da bi mu bilo treba za to polagati račun.

In tako dalje.

Nikjer na svetu tako ne odirajo naroda kot dela Belgrad s Slovenci edinole s pomočjo centralizma, ki je dal vso moč v roke belgraiskim pljačkašem.

Centralizem, to je vidovdanska ustava, daje Srbom izključno moč v roke. Ker se po vidovdarski ustavi delajo postave samo v Belgradu, ves denar se steka samo v Belgrad, in denar razdeljuje samo Belgrad. V Belgradu pa odločuje velestrbska čaršija in nihče drugi. In ta velestrbska čaršija se na vse kriplje trudi potegniti Slovencev kožo s telesa.

To je centralizem, to je vidovdanska ustava.

In za to vidovdansko ustavo izjavljajo samostojneži še zdaj v »Kmetijskem listu«, da jih ni sram, da so glasovali zanjo.

Šest milijard, 720 milijonov kron Pašiću — slovenski univerzi pa samo 28 milijonov, in posestnikom, ki jim je živina po kužnih boleznih poginila, samo 240.000 K — in to z veliko milostjo — in samostojnežev še ni sram, oni so ponosni, da so glasovali za ustavo, ki vse to omogočuje, oni si drznejo še usta odpirati!

Slovenski kmet, ali si izgubil vso ljubezen do domačije, da še trpiš »Kmetijski list« v svoji sredi, tisti časopis, ki je največ kriv centralizma in ki še danes izjavlja, da ga ni sram, če so samostojneži glasovali za gospodarsko propast slovenskega kmeta. Kako more biti slovenski kmet tako zaslepljen, da danes le še trenutek posluša Puclja, ki je sokriv te nesreče slovenskega naroda in ki se še danes ne sramuje družiti se s tistimi srbskimi poslanci, ki ob vsaki priliki planejo na Slovence, da jih izropajo in izmozgajo?

Kaj je s Kmetijsko družbo?

Po prevratu je bilo pričakovati, da bo ta velevažna korporacija, ki edina predstavlja strokovno zastopstvo našega kmeta, se povzdignila in začela delovati v kmetovo korist. In res se je število članov dvignilo nad 30.000. Po znanih spletkah pa so jo s pomočjo mlado-liberalcev in njih komisarja Spillerja dobili v roke samostojneži in družbeni predsednik je postal Gustav Pirc. Od tistega trenutka je ginevalo zaupanje v družbo in število članov je padlo za več kakor za polovico na 12.000, kolikor jih šteje danes. Najhujši udarec za družbo pa so bile znane kupčije G. Pirca. Pri eni kupčiji (emajlirana posoda) je družba oškodovana za najmanj 150.000 dinarjev, zaradi 10 vagonov galice, ki jih je pokojni kupil na svoj račun in prodal pod imenom Kmetijske

družbe, je pa bila družba obsojena na carinsko kazen blizu 1 milijona dinarjev. Pritožba zoper to kazen leži pri državnem svetu v Belgradu in še ni rešena. Ne bomo trdili, da so Samostojni vedeli za te kupčije; vemo pa za trdno, da se je pokojni Pirc izrazil, da mora največ on vzdrževati »Kmetijski list« in vemo tudi natančno za vsote, ki jih je nakazal Samostojni stranki. Ko je prišla zadeva z galico na dan, so jo hoteli Samostojni potlačiti in njihov odbornik M. Bajuk je stavil v seji Kmet. družbe predlog, po katerem bi se sicer Pirčev postopanje obsodilo, vendar pa bi Kmetijska družba vso kupčijo nase prevzela. Edno našim zastopnikom iz Stajerske se ima družba zahvaliti, da so preprečili tak predlog in obvarovali družbo milijonske škode.

Da bi se omejilo strankarstvo v družbi in začelo samo strokovno delo v družbi, je naš prvi podpredsednik v družbi stavil Samostojnim predlog, naj se uvede nov volivni red v Kmetijsko družbo in sicer kakor za narodno skupščino — po proporciju. Kolikor članov bi imela kaka stranka ali skupina, toliko odbornikov v podružnicah in glavnem odboru bi naj dobila. Mislimo da bi to bilo pravično. Samostojni so sami zahtevali isto pred tremi leti in nekateri njihovi voditelji so s takim predlogom tudi letos soglašali. A kaj se je zgodilo? Pri pogajanjih z našimi zastopniki so Samostojni naenkrat izjavili, da odklanjajo proporciju in da zahtevajo, naj naša stranka pristane na to, da bodo oni še nekaj let gospodarili v Kmetijski družbi. K taki zahtevi so jih mogli zavesti samo gospodje iz njihove stranke — katerih eden se je ponujal nedavno našim poslancem, ko je bil že v SKS — ki komaj čakajo, da se eden vsede na Pirčev stolček, drugi pa na stol tajnika Laha, ki ga soupravi SKS, ker se je uprl Pirčevim in samostojnim manipulacijam v Kmetijski družbi. To — in nič drugega — je gola resnica o Kmetijski družbi in o »strokovni« vnemu Samostojne stranke za Kmetijsko družbo.

V seji 8. novembra je prišlo, ko se je obravnavala plača g. Jamnika, ki je odbor nikdar ni odobril, do ostrega spopada med našimi in Samostojnimi. Naš prvi podpredsednik je prej že dvakrat dal na dnevni red bilanco in proračun, pa Samostojnim se je vselej bolj mudilo, preganjati g. Laha, kot pa obravnavati to, kar je najvažnejše, namreč račune Kmetijske družbe. Ko je v nastalem hruhu I. podpredsednik zaključil sejo in so naši odborniki odšli, je pa drugi podpredsednik kratkoma nadaljeval sejo in so v tej seji g. Lahu prepovedali sploh priti v Kmetijsko družbo, določili dan za občni zbor in dali razna pooblastila svojemu zaupniku g. Rohrmanu. Vsi ti sklepi so seveda neveljavni, ker je bilo nadaljevanje seje nepravilno. Zaradi tega je predsednik par dni potem g. Rohrmana, ki je bil nastavljen za to, da »nadzoruje« predsednika in poroča Samostojnim o njegovem delu, odvezal od njegovečasne službe in vpoklical g. Laha, ki je bil na dopustu. Tudi je tiskarni prepovedal, objaviti občni zbor v »Kmetovalcu«. Vsled teh odredb je bil pri Samostojnih ogenj v strehi, in tajništvo Samo-

stojne stranke je sklicalo kranjske odbornike na sejo Kmetijske družbe. Da taka seja, ki jo skliče politično tajništvo in ki se nanjo ne povabi vseh odbornikov, ni veljavna, je jasno vsakomur in tudi naša pokrajinska uprava je povedala to Samostojnim v brke. Zato so pa tudi neveljavni vsi znameniti sklepi na tej slavni seji. Samostojni so namreč prvega podpredsednika, ki so ga izvolili na občnem zboru delegati iz Stajerske in ki ima po § 19 pravil vse pravice predsednika, ako ta umre ali je zadržan, kratkoma odstavili. Drugih sklepov sploh ne omenjamo, ker so preneumni in jih je mogel nasvetovati le kak Jamnik.

Da izvrše te sklepe, so Samostojni pod vodstvom Puclja — to je moral biti pravičnik kot minister, ki se je sedaj postavil za take nezakonitosti — pridrli v pisarno Kmetijske družbe, izrgali tajniku Lahu ključke in ga napodili iz pisarne. Vse to so storili v sredo, ko je prvi podpredsednik ponavadi odsoten. Ko je ta prišel drugi dan v svojo sobo, so nahrulili nanj in mu zagrozili, da ga vržejo ven, če se ne umakne.

Po teh junaških činih so se oddahnili Samostojni in junaško dalje stražili Kmetijsko družbo kot svojo trdnjavo. Ali to veselje ni trajalo dolgo. Pokrajinska uprava jih je poklicala k sebi in jim povedala, da jih zaenkrat sicer ne bo s policijo vrgla iz njihove trdnjave, da pa so vsi njihovi sklepi neveljavni. Ljubljanske banke so zaprle svoje račune in jim sporočile, da tem gospodom ne izplačajo nobenega denarja. Isto delajo po deželi naše podružnice in člani, ki povrh tega tirjajo nazaj posojeni denar. Samostojni so že v tiskah, ker ima Kmetijska družba ravno sedaj izpeljati največje kuptije (umetna gnojila, galica, semna itd.), kar se vse da gladko izvršiti le tedaj, če je v družbi soglasje, ne pa nasilje. V tej stiski so se Samostojni že zatekli do »ata Naroda« in po njem prosijo vlado, naj pošlje Kmetijski

Nosite čevlje
z Berson gumi potplat.

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nošiti. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplat cenejši kot vsi drugi ter pomenja nošitev letih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrditve gummi potplatov s uporabo priloženega Berson-cementa.

družbi «komisarja». Tako njihovo hajduško junaštvo ni trajalo niti tri dni.

Mi zahtevamo od vlade, da štiti zakon in pravico pravilno izvoljenih družbinih funkcionarjev. Če zna vlada štiti radikale, tako da celo odloča, kateri shodi radikalov so pravi in kateri ne, je tem

bolj njena dolžnost, da nastopi proti nasilju Samostojnih v tako važni korporaciji kakor je Kmetijska družba. Kakega komisarja pa, ki se že danes hvali, da mu cvete v Kmetijski družbi pšenica, pa ne prenesemo, ker se bo samo igral z družbinimi koristmi.

Gospodarski obzornik.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Papirnatega denarja v naši državi (mamo glasom izkaza »Narodne banke« z dne 8. novembra v prometu za 5917 milijonov 200 tisoč dinarjev. Tekom enega tedna se je pomnožilo število bankovcev za 36 milijonov 400 tisoč dinarjev.

CENE.

g Ljubljanski trg. Tržni urad med drugim poroča: Goveje meso I. vrste od 22 do 28 Din, II. vrste od 17 do 22 Din. Mestna občina prodaja na eni stojnici meso po 16 in 17 Din, na drugi po 21 in 22 Din. Perutninski trg je v Ljubljani, dokler ne dobimo uvoza iz produktivnejših pokrajin države, zelo slab. Cene, kakovost kot množina blaga neugodna. Vzrok predvsem v tem, ker se okolica v prav neznatni meri ukvarja z odgojo perutnine. Mal piščanec 15 do 30 Din, večji 25 Din, kokoš 35 do 45, raca 35, nepitana gos 80 Din. Mleko in izdelki so se nekoliko pocenili. Mleko 3 do 4 Din liter. Surovo maslo 53 do 60 Din, čajno 70 do 80, jajce 2 do 2.25. Glede jajc bo na ljubljanskem trgu za zimo stalno opazati pomanjkanje in višjo ceno, medtem ko je spomladi in poleti jajc po nižji ceni dovolj na razpolago. Cene moka št. »0« 6.25. Pomanjkanje moka ni in tudi potvorbe moka se ne zasledijo več. Kruh: 6.50 za kg belega in 5.50 za kg črnega. Specerijsko blago se ravna po stanju denarja. Glede sadja je določal cene do sedaj kmečki trg. V sled majhne množine sadja, bodo pa kmečke zaloge sadja v kratkem izčrpane in bodo vršili razprodajo v prvi vrsti trgovci. Na deželi je bila prodajna cena za sadje slabejš vrste: jabolka 3 Din za kg, boljša 4 do največ 5 Din. Hruške so s tržišje po 3 do 4 počez, luksusne hruške po 4 do 6 Din. Zelenjave je na trgu dovolj. Krompir 1 Din, zelje v glavah 75 para kg, kolerabe 75 para, kisló zelje 8 Din, kislá repa 2 Din. Na tem polju vlada na trgu premo konkurence. — Od aprila do današnjega dne so se podražila oziroma pocenila živila v naslednjih odstotkih: goveje meso: stalna cena, teletina podražila za 70%, svinjina podražila 12%. Pocenilo se je sledeče blago: slanina 10%, mast 14%, mleko 26%, kruh 18%, sladkor 12%, moka 15%, krompir 70%. Jajca so se podražila za 43% (sezijška podražitev).

g Celjski trg. Govedina: I. vrste 25, II. vrste 22.50, na trgu I. vrste 22.50, II. vrste 17.50. Teletina: I. vrste 35, II. vrste 30. Svinjina: I. vrste 35, II. vrste 32.50, slanina I. vrste 43, II. vrste 41, mast domača 44, ameriška 39, šunka 55, prekajeno meš

so I. vrste 45, II. vrste 40. Divjačina: divji zajec 60, srna 25. Mleko 3.50 do 3.75, surovo maslo 50, čajno 75 do 80, jajce 2 do 2.25. Sadje: jabolka 4 do 6, hruške 6 do 8, kostanji 2.50. Specerijsko blago: kava Portorika 56 do 68, Santos 44 do 50, Rio 40, sladkor v kristalu 19.50, v kockah 21.50, riž I. vrste 11, II. vrste 8.50 do 10, olje namizno 32, bučno 44, testenine 15 do 21, milo 17.20. Moka: »00« in »0« 6, »2« 5.70, »4« 5.30, koruzna moka 3.20 do 3.40 (na drobno 20 par več). Zito: pšenica 34— do 350, rž 300, oves 280 do 300, ječmen 280 do 300, fižol 400 do 500. Kurivo (se je podražilo): premog črni 51, rujavi 26.50, drva trda kub. m 140 do 150, mehka 112 do 120. Krompir 1 do 1.25.

g Cene na žitnem trgu. Pšenica 16 K. Koruza 13 K. Oves 11 K 60 vin. Moka št. 0 24 K 50 vin. Otrobi 7 K.

g Tržišče žganja. V pokrajinah, kjer iz sliv po večini kuhajo žganje in jih manj suše, je cena žganju padla, ker so se zaloge napolnile ter je povpraševanje oslabilo. Slivovke in vinskega žganja se je letos več nakuhalo, kot lansko leto. Mnogi vinogradniki so iz lanskih vinskih zalog nakuhal konjaka. Na izvoz slivovke in vinskega žganja sedaj ni misliti. Izvoz na Poljsko se je vsled padca poljske marke in vsled političnih razmer prekinil. Cene žganju so sledeče: bosansko novo blago 32.50 Din; belgrajsko do 10 stopinj 30 do 40 Din; dvojno žgan 100 do 120 Din za liter. V notranjosti Srbije se dobi novo blago za 25 do 35 dinarjev.

g Gospodarska zveza notira sledeče cene: Semena: Domača detelja, črna, plombirana, garantirano čista brez predelnice po Din. 45.—. Lucerna ali nemška detelja po 40 Din. Inkarnatka (rdeča detelja) po 25 Din. Semenska pesa »Mamuth« in »Eckendorfer« po 18 Din. — Gnojila: Kalljeva sol 42 odst. po 150 Din za 100 kg. Kostni superfosfat z 18 odst. v vodi rastopne fosforove kisline po 260 Din za 100 kg. Rudninski superfosfat z 16 odst. v vodi rastopne fosforove kisline po 175 Din za 100 kg. Bela razklejna kostna moka po 250 Din za 100 kg. Tomaževa žlindra 18 odst. po 180 Din za 100 kg. Cene veljajo pri odjemu originalnih vreč, pri vagonskih pošiljajah se iste znižajo. — Krmila: Lanene tropine po Din 4.50 za kg. Orehovog tropine po Din 3.50 za kg, vsebujoče 42 odst. beljakovin in maščobe. — Vinogradniške in kmetijske potrebščine: Drevesne škropilnice bakrene po 400 Din. Modra galca po 11 Din za kg. Žveplo, dvojno rafinirano po 4 Din. Trierji (čistilniki) tt. Heid po 2900 Din znamke IA. Znamke IB po

2800 Din. Mlatilnice na ročni in gepeljni pogon po 4000 Din. Mlatilnice na gepeljni pogon s siti in tresali po 6500 Din. Gepelji na 36 obratov po 4500 Din, na 24 obratov po 4000 Din. Poleg tega so na razpolago vsakovrstni poljedeljski stroji, kakor: čistilniki, pajtelni, plugi, poljedeljske in travniške brane, kose in brusil, vodne žage, brzoparilniki, kovani žebliji, gnojnične sesalke, cevi, tehtnice.

ZIVINA.

g Cene živini. Zagreb, dne 17. novembra. Sejem je bil slab. Zunanjih trgovcev ni bilo. Cene za kilogram žive teže: bosanske buše I. vrste 1 do 12, II. vrste 10 do 11, III. vrste 8 do 9, teleta 17.5 do 20, svinje sremске debele 25 do 26, domače 25.5 do 27. Krma: seno 77.5 do 110, otava 115 do 175, detelja 112.5 do 150 Din za 100 kilogramov.

g Uvoz svinj iz Jugoslavije v Madžarsko. Budimpeštanski listi javljajo, da so madžarske tvornice salam zaprosile madžarsko vlado, naj dovoli uvoz 400 vagonov svinj iz Jugoslavije.

g Kužne bolezni živine in nadzorstvo nad njenim izvozom. Ker se je v zadnjem času izvozilo nekaj okužene živine, je ministarstvo za poljedelstvo in vode izdalo naredbo vsem vetrinarskim postajam in pokrajinskim upravam, da dovolijo le izvoz one živine iz krajev naše države, v katerih se kužna živinska bolezen že ni pojavila 40 dni pred izvozom.

PROMET.

g Nova državna cesta v Sloveniji. Na severni meji Slovenije se prične prihodnji pomlad z gradnjo nove države ceste od St. Ilja do Marije Snežne. Gradbeno ministarstvo je poverilo gradnjo ceste Stavbeni družbi v Ljubljani.

g Železniška zveza Ljubljana — Split. Železniška proga Gospić—Knin bo brzkone končana do spomladi, ker je železniško ministarstvo dovolilo potrebne kredite za pospešno gradbo zadnjih 45 km od onkraj Gračca do Knina.

RAZNO.

g Za živinsko sol. Poslanec Sušnik je poslal finančnemu in kmetijskemu ministru sledeči upit: S tem, da je srbski monopolni zakon, ki ne predvideva uporabe oziroma taksiranja živinske soli, razširil na vsó državo, je slovenski napredni kmetovalec hudo prizadet. Ze več desetletij so namreč slovenski umni živinorejci pri prehranjevanju goveje živine uporabljali živinsko sol, ker so najboljši strokovnjaki s preizkusi ugotovili, da je živinska sol pri krmiljenju živali neobhodno potrebna in za naše podnebje najprimernejša. Brez živinske soli je pri naši slabi in nezadotni krmilni umna živinoreja nemogoča, ob polaganju močnih krmil, otrobov itd. pa je uporaba soli sploh neizbežna. Preje se je v Sloveniji porabilo letno okoli 200 vagonov po 10 ton živinske soli, danes je vsaka dobava onemogočena, oziroma zadržana. To kruto dejstvo najtežje občutijo naši živinorejci, ki pri vzreji dobre goveje živine sedaj ne morejo doseči nič več tako dobrih uspehov, kakor nekdanj. Mislim, da bi se Slovenija mogla zalagati s

nedenaturirano soljo, četudi naš monopolni zakon ne predvideva uporabe živinske soli, na isti način, kakor se naša industrija zalaga z denaturirano soljo. Vse prejemane in oddajane živinske soli v Sloveniji bi mogle prevzeti naše združno-gospodarske organizacije in Kmetijska družba za Slovenijo. V kolikor pa bi dosedanje zaloge monopolne soli ne zadoščale, naj se dovoli Gospodarski zvezi in Kmetijski družbi na posebno prošnjo uvoz živinske soli iz inozemstva proti odplačilu monopolne takse, ki pa seveda ne sme biti večja od 60 para za kilogram, kolikor znaša tudi taksa za industrijsko denaturirano sol. Ker vsled pomanjkanja živinske soli in vsled zabrane uvoza med slovenskimi kmetovalci vlada veliko nezadovoljstvo in ker je to na veliko škodo naši živinoreji in narodnemu gospodarstvu sploh, vprašam gospoda ministra: 1. Ali gospod minister uvidi nujno potrebo in veliko korist živinske soli za umno živinorejo? 2. Če gospod minister spozna to, ali hoče takoj ukreniti vse potrebno, da se v Sloveniji omogoči dobavljanje živinske soli?

g Zalostno. Urednik »Sadjarja in vrtnarja« poroča v zadnji številki o sadni razstavi na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu. Med drugim piše: »Mali posestnik pa, kateremu je bila razstava v prvi vrsti namenjena, se je pa ni udeležil niti s sadjem, niti se mu ni zdelo vredno, da bi si vsaj ogledal, kar so postavili na ogled drugi, naprednejši od njega. Zato pa razstava, dasi je bila tako lepo izvršena in je stala toliko truda, ni dosegla niti prvotnega poučnega namena, ker tisti, ki so pouka najbolj potrebni, je niso ogledali.« Na drugem mestu v istem poročilu pa pravi: »Pa kako težko je priti ljudem v tem oziru do živega! K predavanjem jih ni, za strokovne organizacije in zadevno berivo se ne brigajo, razstav ne obiskujejo, kaj šele, da bi kaj vprašali, da bi se priložno kaj posvetovali ali si kaj zabeležili. Človek bi obupal, ko to premišljuje.« itd. Pri nas imamo izobraževalne organizacije. Ali ne bi bilo pametno, da bi pričeli po društvi razen iger itd. poučevati naše ljudi še kaj drugega, kar je v boju za gospodarski obstoj našega kmeta velike važnosti?

g Sadjar in vrtnar št. 10, glasilo »Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo« je izšel s sledečo vsebino: Koroška moštnica, kateri način požlahtnjevanja je najboljši?; Nekaj o pocepitvi; Žlahtno ali divje deblo?; Opazke k spisom g. Dolinška in g. Levstika; Črtice o konserviranju sadja in zelenjadi; O rožah; Veliki odolín ali zajčki. Nadalje prinaša vprašanja in odgovore, raznovrstni drobiž, društvene vesti in poročila o sadnih razstavah in ogledih. List toplo priporočamo.

g Možnost izvoza krompirja v Italijo. Po najnovejših podatkih se ceni italijanski letošnji pridelek krompirja na 10 milijonov kvintalov, tako da je konsum, ki znaša letno povprečno 15 do 18 milijonov, nepokrit in da po potreben uvoz iz inozemstva. Do sedaj se je dovolilo samo uvoz izbranega krompirja za seme. Uvoz krompirja za konsum se na iz sanitarnih razlogov. v

glavem pa v svrhu zaščite italijanskih producentov krompirja v zgornji Italiji in v neapoljskem okrožju, ni dovolil. Z ozirom na velik letošnji manjko v produkciji bo Italija primorana uvažati inozemski krompir. Do sedaj se še ni čulo ničesar o preklicu prepovedi uvoza, toda pričakuje se, da bodo v kratkem izdana gotova izjemna določila.

g Proračun naše bolnice. Stroški za bolnice znašajo v Srbiji nad 85 milijonov dinarjev, v Bosni 17 milijonov, v Hrvaški 20 milijonov, v Sloveniji 18 milijonov, v Vojvodini okrog 12 milijonov dinarjev. Dohodki pa znašajo v Srbiji 450.000 dinarjev, v Bosni 3.900.000, v Hrvaški 464.000, v Sloveniji 3.900.000, v Vojvodini 12 milijonov 300.000 dinarjev. Iz teh podatkov izhaja, da je oskrba v bolnicah v Srbiji brezplačna, dočim morajo v prečanskih pokrajinah bolniki plačevati znatne oskrbne stroške.

g Dalmatinsko vino. V Dalmaciji čakajo podraženja vina, zato pa drže sedaj zelo visoke cene. Prodajajo ga le taki, ki nujno potrebujejo denar. Promet otežkuje tudi pomanjkanje gotovine, ki se jo občuti povsodi, glavni producent vina pa ne pozna kreditov, marveč oda svoje blago izključno le za gotov denar. Kakovost je dobra, množina je za 30 odstotkov večja od lanske. Bela vina so po 30 do 32,50 dinarjev, črna po 35 dinarjev. Odstotek alkohola znaša pri belem do 12, pri črnem do 13.

g Seja mlekarkega društva bo dne 2. decembra ob 10. dopoldne v gostilni Mrak, Rimska cesta. Udeležba obvezna.

g Vabilo k seji Plan. odbora, ki se bo vršila ob 11. uri dopoldne dne 2. decembra v Lescah v gostilni pri Krištofu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelnika. 2. Poročilo zastopnika okrožnega agrarnega urada. 3. Poročilo krajevnega komisarja dr. Spillerja. 4. Imenovanje 2 članov v živinorejski odsek. 5. Slučajnosti. — Seja je javna in je z ozirom na kraje, ki spadajo pod agrarno reformo, zelo važna, ker pride referent agrarne reforme.

Da bomo rejni in zdravi, sezimo po hrani pravi. Kupujte zato »Pekatec«. So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

300%

prihranka

nudi primeroma usnjenem potplatu **Palma kavčukov potpetnik in potplat.**

Tedenske novice.

Položnice za obnovitev naročnine za prihodnje leto priložimo vsem izvodom v prihodnji številki. Obenem bomo takrat sporočili ceno Domoljuba za leto 1924. Prosimo, pazite prihodnjije na položnico.

d Občni zbor podružnice Županske zveze v Novem mestu, ki je bil 12. t. m. v Rokod. domu, se je lepo obnesel. Osebe, ki so izvoljene v novi odbor nam dajejo garancijo, da bo naša podružnica delovala odslej živahneje. Občni zbor je sprejel več resolucij, ki so bile poslane Jugoslovanskemu klubu.

d Samostojna komedija. Samostojnež je samo surov, zraven pa niti toliko brihten, da bi vedel, kdaj ga do dna polomi. Te dni so samostojneži sklenili, da bodo Kmetijsko družbo kar sami v roke vzeli in so jo. Stvar pa ne gre s paragrafi skupaj. To je nerodno. Pa samostojneži imajo trdo kožo. Saj so jo tudi s centralizmom polomili, pa jih še danes ni nič sram, kakor se bahajo.

d Podružnicam in članom »Kmetijske družbe«. Kakor je od pristojne državne oblasti ugotovljeno, so vse odredbe gg. Pipana in Rohrmana neveljavne. Zato opozarjam vse člane in podružnice, naj bodo v svojih naročilih in plačilih skrajno previdni, ker sta za poslovanje »Kmetijske družbe«, dokler se razmere ne uredijo, odgovorna osebno le omenjena gospoda, ne pa »Kmetijska družba« kot taka. Evgen Jare, prvi podpredsednik.

d Zavedne kmete opozarjamo, naj gotovo takoj kupijo koledar Kmetijske zveze. Naroča se pri tajništvu Jugoslov. kmetijske zveze v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, Kopitarjeva ulica. Prodaja ga v Ljubljani tudi Jugoslovanska knjigarna. Na deželo smo ga poslali v skupnih zavojih našim zaupnikom. povprašajte najprej pri njih! — Vsak kmet bo našel v koledarju toliko kmetu potrebnega, da bo videl, da je cena 10 Din nizka. Tudi za razne zapiske je pridejano dovolj papirja. Vezava trdna.

d Zaupnike, katerim smo koledar razposlali, prosimo, da ga hitro razpečajo in nam določijo denar po položnici. Če kaj ostane, brž vrnite, da moremo pestreči drugim.

d Dva občna zbora v Kamniku: V nedeljo se je vršil v Kamniku ob veliki udeležbi občni zbor Županske zveze za politič. okraj Kamnik in takoj nato občni zbor Okr. Kmetijske zveze. Pred občnim zborom je pojasnjeval g. glavar Ogrin sestavo občinskih proračunov in seznamov za kuluk. Zborovalci so mu izrekli zahvalo za pojasnila, povedali pa nevstrašno tudi svoje mnenje, kaka nespamet in krivica bi bila uvedba kuluka na Slovenskem. V tem smislu je bila sprejeta tudi resolucija. Sprejetih je bilo

GAZELA - mlo
GAZELA - mlo
GAZELA - mlo
GAZELA - mlo

se peni, kakor najboljša toaletno mlo; je visokoprocenčno in je zato štedljivo v porabi; je popolnoma neutralna, torej ne škoduje perilju; je v ceni brez konkurence.

ndi več gospodarskih resolucij, ki se odpošljejo Jugoslovanskemu klubu. Izrekla se je Jug. klubu popolna zaupnica. Za zabavo je poskrbel neki samostojnej, ki je prišel na zborovanje oborožen s Puceljevimi lažmi. Dal je tako priliko, da so naši možje zvedeli, koliko je dati na laži »Kmetijskega lista«. Končno je tudi on spoznal svojo zmotno in glasoval za zaupnico SLS. — Celozborovanje, ki je bilo veseskozi zanimivo, je prevevala ena misel: vztrajati v boju za avtonomije in prezirati vse klevete nasprotnikov.

d Pašić ni zbolel, samo ustrašil se je tako hudo, da ne gre iz stanovanja. Stvar je namreč takale: da bi vlada ukrotila v Masedoniji komitaše, je poslala tjakaj svoje lastne komitaše, ki naj delajo red. (Res imenitne recepte pozna naša vlada!) Med temi komitaši se je nahajal tudi sluga predsedstva vlade Milan, ki se je pred par dnevi nenadoma vrnil s bolgarske meje v Belgrad. Oglasil se je pri glavnem vratarju v predsedstvu vlade in pustil pri njem dve bombi francoskega sistema, ki so, kakor znano, najboljšje. Za to je izvedela policija, ki je takoj napravila hišno preiskavo in našla obe bombi skriti v stanovanju glavnega vratarja. Bombi sta bili skriti v sobi, ki se nahaja pod dvorano, v kateri zboruje ministrski svet. Vrtar in sluga Milan sta bila takoj aretirana. Sedaj imajo čiča Pašić tak strah pred francoskimi bombami, da kar s svojega stanovanja vladajo milo srbsko očetnjavo.

d Visoke obresti — nevarnost za vlogo. Novosadski list D. Volksblatt piše v eni zadnjih števil sledeče: »Bančni polomi, ki so se zgodile v zadnjem času in polomi, ki še slede, kažejo, da so oblasti svoje dolžnosti čisto zanemarile. Iz strankarskih razlogov so se zlasti v času demokratske-radikalnega koalicijskega gospodstva podeljevale bančne koncesije osebnostim, ki jim je manjkala moralna sposobnost, da bi tuje denarje uporabljale na koristen način. — Oblasti naj vsaj zadnje bančne polome uporabijo kot povod, da temeljem svoje nadzorstvene pravice izvrše pregled stanja vsaj v tistih bankah, ki se pečajo z industrijskimi podjetji, da se javnost pomiri in ne pride do navalov vložnikov na banke, kar bi silno oškodovalo narodno gospodarstvo. Pri tem naj bi se obrnila pozornost tudi na tiste banke, ki obetajo za vlogo izredno visoke obresti; kajti če posamezne belgrajske banke objublajo do 50 odstotkov obresti, mora biti vsakemu otroku jasno, da tak zavod ne more na naraven način spraviti skupaj sredstev, ki so potrebna za iztesanje takih visokih obresti.« — Opozorjamo, da tudi nekatere slovenske banke posojajo denar za visoke obresti na Hrvatsko in še dalje.

d Veliki župan dr. Lukan je odstopil radi nočne pretepaške afere s Sokoli v kavarni Emona. Vlada je vzela odstop svojega dlječnega pristaša na znanje. Namesto njega vodi vladne posle dvorni svetnik Kremenšek. Kdo bo novi veliki srbski hlapec — oprostite: župan, se še ne ve.

d 300 milijonov lejev bo plačala Bolgarija za povrnitev škode, ki jo je napravila med vojsko bolgarsko vojaštvo potom rekvizicij.

d Uradnike skubijo. Ministrski svet je sklenil, da se bo uradnikom izplačevalo samo 25 odstotkov poviška, ki ga določa novi uradniški zakon. Ni čudno, da morajo vsi državljani spoštovati zakone, največje čudo je, da jih ministri poljubno lahko gazijo.

d Skrb Belgrada za slovenskega kmeta. Letos so po mnogih krajih prav zadovoljni s pridelkom sena. So pa tudi kraji, ki so še slabši nego lani. Tako n. pr. je Loški potok vsled suše in pomladnega mraza skoro brez sena. Poslanec Skulj je vložil na ministra za promet prošnjo, naj bi se siromašnim občanom dovolil znižan prevoz sena iz Hrvatske ali Stajerske. Ministerstvo za promet pa se je obrnilo na poljedelsko ministrstvo, ki je odgovorilo, da je letos povsod dovolj sena, nakar je minister za promet odbil predlog. Toliko smisla ima Belgrad za slovenskega kmeta, ko je v tiskih!

d Občni zbor SKSZ se je vršil v četrtek 16. t. m. Za predsednika je bil izvoljen dr. Jakob Mohorič.

d Občinske odbornike po vsem Slovenskem opozarjamo, da začne izhajati list »Občinska Uprava« samostojno. Vse občine so dobile tozadevno okrožnico. Poskrbite, da list vsa županstva takoj naroče, da vemo komu poslati prvo številko.

d Iz liberalne demokratske stranke vedno bolj izstopajo poslanci ter snujejo svoje avtonomistične stranke. Zerjav in pa Pribičević postajata vedno bolj osamljena, avtonomistična misel pa baš po zaslugi SLS vedno bolj prodira celo v stranko, ki je bila najzagrizenejša zagovornica centralizma.

d 1000 letnice hrvatskega kraljestva obhajajo Hrvatje leta 1925. Isto leto jim najbrže prinese obnovljeno hrvatsko kraljestvo. Zakaj takrat bo centralizem že med staro šaro, če nas vsa znamenja ne varajo.

d Bojkot proti Hrvatom. Srbski trgovci so sklenili, da bodo odklanjali vse hrvatske izdelke in odpustili hrvatsko osebje. Le hrvatski denar radi jemljejo. Pri nas pa smejo Srbi na javnih shodih govoriti, zakaj sam g. Pucelj jih pripelje v Slovenijo.

d Civilni zakon se vpelje v Julijski Benečiji z novim letom.

d Po povodnji oškodovanim Barjanom je na predlog naših poslancev notranji minister dovolil 10.000 dinarjev podpore, ki jih bo razdelil mestni magistrat ljubljanski.

d Cerkev na Rakovniku je dozidana do vrha in deloma tudi že pokrita.

d Prebivalstvo Jugoslavije. Po zadnjih podatkih šteje Jugoslavija 11.724.915 prebivalcev. Po narodnosti je 9.660.499 Srbov, Hrvatov in Slovencev, 202.207 drugih Sloavnov, 512.207 Nemcev, 483.871 Arnavtov, 183.078 Romunov in 210.214 drugih narodnosti. Po veri je 5.529.281 pravoslavni, 4.478.877 katoličani, 216.769 protestantov, 1.379.687 mohamedancev, 64.223 Judov in 61.223 drugih ver. Mest z nad 100.000 prebivalcev je v Jugoslaviji trije: Belgrad, Subotica, Zagreb, mest z nad 50.000 prebivalcev dvoje: Ljubljana in Sarajevo, mest z nad 10.000 prebivalcev je v Jugoslaviji 46.

d Pomilostitev. Vojaškim beguncem so odpuščene kazni, katere so zakrivali v času od 8. junija 1922 pa do 21. oktobra 1923, če se do 21. januarja 1924 prostovoljno vrnejo k svojim komandam ali pa se v to

svrhu javijo vojaški ali civilni oblasti. Prizadeti kakor tudi njihovi svojci se nujno opozarjajo na to.

d Divjačina v Sloveniji. Iz zanimive lovske statistike povzamemo, da se je v Sloveniji leta 1922 ustrelilo: 15.522 zajcev, 2292 srn, 34 jelenov, 350 divjih koz, 5 medvedov, 5 volkov, 12 divjih prešičev, 353 jazbecov, 1949 lisic 236 kun, 40 vider, 3497 veveric, 15.200 vran in srak, 200 sov, 2 orla, 180 davjih petelinov, 59 ruševcev, 646 fazanov, 3196 jerebic, 1505 prepelice in 2213 jastrebov.

d Novice iz Amerike. V Cannonsburgu pa je umrl za pljučnico Jože Ambrožič, doma iz Zabje vasi pri Novem mestu. Skozi njegove roke je šlo tri četrtine radija, kar se ga izdela na svetu.

d Kinematografi štrajkajo. Ljubljanski kinematografi — štirje po številu — nananjajo, da so radi previsokih državnih in občinskih davkov morali prenehati z obratovanjem. Kdor ima čas v kino hoditi — naj plača tudi davek. Sicer se pa Ljubljana radi tega prav nič ne razburja.

d V Naklem bomo v nedeljo, dne 25. t. m. uprizorili pretresljivo in poučno žaloigro »Zloba in zvestoba«.

d Hrastje pri Kranju. Izobraževalno društvo ponovi v nedeljo, 25. t. m., ob treh popoldan v društveni dvorani predstavo »Tri sestre«. K obilni udeležbi vabimo vse, zlasti še okoličane, ki bodo obenem imeli priliko ogledati si krasni novi oder in lepo poslikano društveno dvorano.

d Poroka. V nedeljo teden se je v šentpeterski cerkvi v Ljubljani poročil podnačelnik Jugoslovanske orlovske zveze, državni uradnik Ivo Kermavner z gdč. Štefko Komatarjevo, načelnico šentpeterskih Orlic, uradnico v Društveni nabavni zadrugi. Mnogo sreče!

d V Tomačevem je umrla 10. t. m. posestnica Ivana Plevnik, mati občinskega svetovavca g. Ignacija Plevnik. Prizadeti rodbini izrekamo globoko sočutje.

d S Sv. Gore pri Gorici. Dne 11. t. m. zjutraj ob pol 7. je v tukajšnji samostan udarila strela, raztrgala strelovodno žico, šinila v cerkev (kapelo), v samostansko kuhinjo ter v celico enega izmed bratov lajkov, razkopala na več mestih zidovje, razdrobila veliko šip na oknih ter slednji smuknila v hlev, kjer je ubila eno mulo (vredno 2500 lir) in psa, prizanesla pa dva mla hlapcema, ki sta bila tedaj v hlevu. V kapeli, kjer je g. župnik od Sv. Križa pri Trstu ravno začel pridigo, je povzročila strela silno paniko in zmedo med romarji, jih več vrgla na tla ter jim občutno pretresla ude.

d Vsled pasje stekline je v Splitu umrla 19 letna Anka Kocičaj, ker se ni držala zdravniških navodil. Vse ostale osebe — 15 po številu, ki so bile tudi ogrizene, so ozdravele.

d Več milijonov kron vredno vrtno verižico je izgubila prejšnji teden žena ravnateljica »Trboveljske premogokopne družbe« Škubica. Najditelju se razpisuje 50.000 kron nagrade.

d Uboj. V nedeljo, dne 11. t. m. so pih fantje iz vasi Cegelnica in Potočnavas v gostilni I. Kostelca v Bršljanu pri Novem

mestu. Vinjeni so se začeli prepirati in nastal je pretep. Alojzij Vrček, 28 letni mladenič, sin poštenih staršev iz Cegelnice jih je miril ter se je hotel podati domov. Nenadoma ga udari neki Glaviž iz Potočnjevasi, znan pretepač, z ročico tako silno po tilniku, da se je zgrudil na tla. Prepeljali so ga v bolnico v Kandiji, kjer pa je kmalu na to izdihnil. V sredo dopoldne se je vršil njegov pogreb. Velika udeležba pri pogrebu je pričala o priljubljenosti, ki jo je pokojnik užival med sovaščani in je bil izraz sočutja, ki ga imajo vsi z nesrečno rodino, kateri je bil odvzet njih dobri sin na tako silovit način in ki naj jim bo v tolažbo.

d Zaradi dveh ovac v smrt. V Boljenju v Sandžaku je služila 17 letna Milena Živković pri svoji teti, ki je z njo ravnala silno kruto. Te dni je dekle paslo ovce na planini Kovač, ko je nenadoma planil med ovce velik volk in raztrgal dvoje živali. Deklica se iz strahu nad izgubo dveh ovac ni upala domov. Pobegnila je v gozd, kjer so jo čez par dni našli obešeno.

d Velik razbojniški napad v Slavoniji. V soboto 10. t. m. je 10 s puškami in bajoneti oboroženih tolovajev vdrl v gozdarski dom grofa Eltza v Tompojevcih pri Vukovaru. Napadli so upravitelja Franca Pirkmajerja, brata ptujskega okrajnega glavarja, ki je s svojo rodino bil ravno pri večerji. Ustrelili so Pirkmajerja, nakar se je vnela prava bitka. Soprogi ubitega Pirkmajerja, katera se je junaško borila, so prihitali na pomoč njen svak inž. Harsch in višji logar, da branita upraviteljevo rodino in blagajno. Pri tem je bila gospa Pirkmajerjeva težko ranjena v roko z dum-dum kroglo, istotako sta ranjena Harsch in višji logar, ki se bori s smrtjo. Razbojniko so hoteli razbiti blagajno, kar se jim pa ni posrečilo, zato so jo naložili na voz, hoteč jo odpeljati. Pri tem pa je že prišla pomoč in vnela se je druga bitka, tekom katere so razbojniko pobegnili na vse stra: in pustili blagajno na mestu. Imeli so tudi enega ranjenega, katerega so pa vzeli seboj. Sedaj iščejo razbojniko močne orožniške patrulje po okoliških gozdovih a doslej jih še niso našli.

Zahtevajte povsod našo domačo Kolinsko cikorijo, izvrsten pridelek za kavo.

Čevlje kupajte samo v znamko »PEKO«, ker so ti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga Ljubljana, Breg 20, nadrobno tudi Aleksandrova cesta.

Če je kako milo cenejšje

od ZLATOROGA, ne more biti tako dober! Zlatorog se dobavja vedno v enaki kakovosti in se proizvaja iz najfinjših strovin. Izkusena gospodinja zahteva radi tega vedno le: Zlatorog-mil!

Sirom domovine.

MOSNJE.

Drahtveni dom smo prenovili. Dne 18. novembra smo prvi igrali barke: »Kakršen gospod, tak sluga«. Udeležba obilna, čeprav je nalezaval sneg. Dne 25. jo ponavljamo. — Za delegate na občni zbor »Kmetijske družbe« smo izvolili tri najodločnejše pristaje SLS in steer Antona Globočnik iz Mošenj, Antona Freljha iz Brezij in Silvestra Pangere iz Otoka... — Pokopališče v Mošnjah je dobilo lepo kovano ograjo.

PREVOJE.

Draži »Domoljub«, dovolj nam kotiček prostora, da bodo draži čitatelji vedeli, da že živimo — in da bomo živeli. Pregovor stari je ki pravi: Račun brez krčmarja ni nikoli veljaven. Tako tudi račun samostojnežev ne bode veljaven. Računali so, da bo sedaj, ko nimamo župaika Štritoja, v št. Vidu kmalu bolje, da se bode kmalu vrnil mir med občane, češ, kmalu bomo imeli vse občane zopet na vajetih. Veselili so se, j abodo kmalu zopet gospodarili nad občinskim imetjem Pa so se zmotili. Omenim naj samo besedico za danes, — kakšno gospodarstvo je pri mlekarji, kjer je vodja samostojnež. Ljudstvo si je zapomnilo liberalno gospodarstvo in ga je danes čutijo vsi občani. — Dne 3. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku Valentina Brganta, p. dom. Tinca, bil je star 70 let. N. v m. p. l.

št. Jernej na Dolenskem.

Občinski odbor je v svoji seji dne 11. novembra sprejel v proračun za prihodnje leto 200odstotno doklado na vino, ki se potoči v gostilnah in raznih vinočohih. Na ta način prihodnje leto ne bo nobenega občinskega davka od zemljišč. Tako je prav. Že lansko leto bi se to lahko zgodilo, pa celo precej naših mož ni bilo za to. Zato pa pri nas vino v gostilnah ni bilo nič ceneje kakor v sosednjih občinah, ki so že imele davok na vino. Poleg tega pa so morali vinogradniki plačevati občinsko doklado od vinogradov. Prihodnje leto tega ne bo. Naši samostojneži so kaj radi očitali županstvu visoke občinske doklade, meneč, da bodo »en. ka.« pridobili za svojo stvar. Sedaj, ko je šlo za to, da se odpravi občinska doklada na zemljišče, so pa glasovali proti. Saj se poznamo. Davčni upravitelj v Kostanjevici je tudi večkrat kaj rad udaril po naši občini radi doklad. Sedaj bodo vsi imeli v tem oziru zavezana usta. Mogoče bodo ubrali sedaj kako drugo struno. Občina bo pa le prav na lahek način prejela svoje dohodke, precej od tuincev, mnogo pa od veseljakov po gostilnah. Gremo pa staviti, da vso noben birt ne bo obubožal, ker za liter rujne kapljice, ki greje srce in podi skrbi, še vedno ni škoda denarja. — Občinski odbor je tudi soglasno sklenil, naj županstvo na merodajnem mestu zaprosi odstranitev tukašnjega »civilno poročenega« živinskega zdravnika. In to zato, ker s svojim zagriženim strankarstvom in radi »koruznega« zakona pri veliki večini občanov nima zaupanja. Prav tako. Le samostojni tovarni Pire je dostavil: »Če že gre ta proč, naj se zaprosi vsaj za drugega.«

Nov brivski salon je otvoril Anton Turk na Miklošičevi cesti v palači »Vzajemne posojilnice«, na kar cenj. čitatelje lista opozarjamo. 7850

RADOVLJICA.

Dne 25. novembra ob 7 svečer in 2. decembra ob 8 popoldne priredi radovljiški pevski in godbeni zbor »Sloga« v Ljudskem domu društveni koncert pod vodstvom dirigentov gg. Fabjan in Šejnost. Moški zbor sapaže sledeče skladbe: Ipavice: »Savska«, Prelavec: »Oj, Deberdobe, Svikaršič!«, »Nman čes isare, nman čes gmajnice«, Vilhar: »Zarekac«, Hajdrih: »Cerkvice«, Svikaršič: »Pojdem v rute«, Svetek: »Pod noč. Mešani zbor: Premri: »V Koretac«, Adamič: »Če ti ne boš moj, Adamič: »Ples kralja Matjaža« in »Ne maraj zate«. Salonski orkester pa prisvaja: Parma: »Triglavske roki«, Ujvari: »Beneške nočič«, Metra: »La serenadac«, Šejnost: »Orient paradis«, Petras: »Potpourri, ed

odra do odra. Vstopnice so po 10, 8, 6, 4, 3 Din. Ker je pritakovati obrakrat številne udeležbe, so pripravili nabava vstopnice še med tednom v predprodaji pri Zadrudni trgovini; na željo se pošlje tudi po pošti. Za okusen prigripek bo med pavzami tudi preskrbljeno! Prijatelji glasbe in plemenite sabave iskreno vabljeni!

MEKINJE.

12. nov. t. l. se je poročila v tukašnji župni cerkvi Antonija vdova Spruk-Kladnik, roj. Sušnik, po domače Primoževa z Brezij in sicer se je poročila sedaj tekom treh let v tretje; pač redek slučaj! Dal Bog, da bi te tretje saksouke vasi smrt ne pretrgala tako naglo! — V letošnjem letu je bilo tapuščeno vojaško pokopališče v Mekinjah temeljito popravljeno. Na novo:ne prošnje je to delo izvršila dravska divizijska oblast. Nagrobni križi s napisi so vsi novi kakor tudi ograja. Za spomin vernih duš je bilo pokopališče čedno ozaljšano in razsvetljeno in so bile tam na Vseh svetnikov dan tudi opravljene cerkvene molitve za pokojne vojake ter je moški zbor zapel par šalestink. — Izobraž. društvo je v tej jeseni pridelilo enkrat otroško predstavo s mično igrico: »Teta iz Amerike«, enkrat trodejanjko »Veleturiste«, 18. nov. pa je bilo končano predavanje o Dantejevem potovanju po peklju.

TENETISE PRI KRANJU.

Dne 18. okt. smo tudi pri nas dobili nove zvonove, katere smo tako željno pritakovali. Glasove smo vzeli od zvonov pri fari, tako da imamo sedaj v resnici krasno zvonjenje. Posebno se pa zahvaljujemo tudi našemu g. župniku, ki so nam veliko k temu pomagali in obenem tudi trstonskemu pevskeemu društvu za krasno petje.

SELA PRI KAMNIKU.

Po dolgem trudu, znoju in boju s vsemi mogočimi ovirami stoji lep dr. dom opremljen s vsemi najpotrebnejšimi stvarmi. Končan je tudi oder s dvojnimi posoriščem. Slikal ga je cerkljanski akad. slikar Mešan. Delo je lepo in ceno. Kajpak se ne manjka življenja v dvorani. Vadijo se zdaj vsi: fantje, dekleta in otroci. V nedeljo 25. t. m. bodo prvič fantje nastopili s lepo igro »Rešitelj«. Na sporedu je tudi petje in predavanje »Mi smo pa iz Nakelna, pijemo ga iz irakeljnac. Prijatelji lepega napredka so dobrodošli! Dekleta pripravljajo »Bogatjajac« s zelo ganljivo vsebino. Kakor je čuti izza kulis, fantje in dekleta pridno tekmujejo med seboj. Tako je prav. Ker je v župniji več organizacij, so si nedelje razdelile, kdo ima pravico dvorano uporabljati, da ni zmešnjav. Prve nedelje v mesecu imajo fantje, drugo dekleta, tretje žene, četrto društvo kot tako, peto je pa ponavadi predavanje za vse. Nekateri se zelo zanimajo, ti napredujejo; drugi pa veliko premalo, se raje drže starih nelepih navad. Ne enkrat bodo že spregledali, če ne bo že prepozno.

JEZICA PRI LJUBLJANI.

Na Martinovo nedeljo se je poročil član tukašnjega orlovskega odseka, zmanj smagovalec pri tolovadskih tekmah v Mariboru in v Brnu g. Ivo Kermavner s gđno Štelko Komatarjevo. Mlademu paru kličemo krepki orlovski Bog živil! — Pretoklo sredo svečer se je vršil občni zbor Izboračevalnega društva. Zivahen potek občnega zbera nam obeta, da bo novi odbor čvrsto in uspešno nastavil svoje delo na kulturnoprosvetnem polju. — Orlovske odsek se je precesoval v društvo in se intenzivno pripravlja na proslavo svoje petnajsetletnice. — Prihodnje nedelje 25. t. m. se otvori v društvenem domu srenjski orlovski organizatorični tečaj, ki je namenjen članom ježenskega in trnauškega ori. odseka. To nedeljo predavata brata dr. Capuder in dr. Basaj. — Občinski odbor je imel pretokle nedelje svoje seje, na kateri je pripravil o občinskem proračunu. Veseli nas, da je sklenil in sicer soglasno, da se odpravijo občinske doklade na direktne davke in da se je odločil, da se pokrije občinski primanjkljaj predvsem iz občinskih naklad na alkoholne pijače.

ŠT. VID PRI LUKOVICI.

Pevsko društvo »Zarja« na Brdu je pridelilo veselico »vinske trgatevc« pri Smrkolu v Lukovici. Da pa bi jim bolj uspela, so napravili obhod na vodu po Prevojski in Lukovljiški občini. In glej prikasni, Vse se je popraševalo, ali so te vinski trgovarji ali maškaro, čeprav je šele sv. Martin. Bili so vsi stanovi zastopani na maškaračnem ve.

za, Seveda — da ne pozabim — tudi večne neveste iz St. Vida ni manjkalo. Kot voditelj »Zarjec in pustnega voza je bil g. učitelj Knež. Tako se torej udeležuje na prosvetnem polju liberalno učiteljsvo. Zalostno je, da vidi mladina svojega učitelja kot pustno maškaro. Res lep zgled.

PREDASEL

V nedeljo dne 25. t. m. ob treh popoldne priredi Sadjarska in vrtnarska podružnica v Predaslu predavanje o sadjarstvu. Predaval bo sadjarski strokovnjak g. Humek iz Ljubljane. Vsi člani pa tudi nečlani iz domače fare in okolice se vabijo, da se predavanja v tim večjem številu udeležijo.

IZ SKOCIJANA PRI TURJAKU.

Naša župnija se pripravila na pomembno javnost. V nedeljo dne 25. novembra ob pol dveh bo otvoritev in blagoslovitev novodograjene dvorane s ledečim sporedom: 1. Blagoslovitev, 2. Nagovor, 3. Igra »Dva gluhac, 4. Kupleti. Med posebnimi točkami svira domača godba in poje domač moški zbor. — Vabimo posebno okoliške župljane, da prisilijo ta dan v Skocijan.

PODZEMELJ.

Politični šoh SLS v Podzemlju dne 11. t. m. — poročala sta gg. poslanec Nemančič in tajnik SLS Gabrovšek — je pokazal, kako se najlaže pobijejo klevete naših nasprotnikov. Kako torej? S tem, da se podrobno predeči ves boj naših poslancev v parlamentu proti centralističnim vladnim nakanam, in sicer prav od 18. marca naprej. Tako sta storila naša poročevalca, predvsem seveda g. Nemančič, ki je v poljudnem govoru preprčil številne poslance, kdo danes v Belgradu res dela ljudstvu v prid. Povedal je jasno, kako je prišlo do kuluka, trošarine, krutega vojnega in izseljeniškega zakona, do raznih odiraških taks itd. Ne zato, kakor da bi naši poslanci v Jugoslovanskem klubu premale delali ali celo glasovali za ta bremena (kakor so hoteli gotovi samostojni mogotci zbegati naše ljudi), marveč edino zato, ker so naši poslanci podlegli premoči centralističnih glasov. G. Nemančič je dobro poudarjal, češ: v parlamentu odločuje števila oddanih glasov, ne pamet! Kaj naj torej smore 78 glasov proti kuluku, če jih pa glasuje 112 za kuluk? Jasno, da je kuluk sprejet po premoči 34 glasov. In tako je pri vseh predlogih. Ne bilo bi pa tako, ko bi prišli v parlament Radičević poslanci; naši poslanci bi tvorili vsaj za 50 glasov močnejšo opozicijo in marsikaka krivica bi odletela. — G. Gabrovšek je dobro zavrnil očitke in ugovore zoper naše poslance, katere jim predbariva nasprotno časopisje po znamenem geslu: le krepko obrekuj, nekaj vedno ostane. Raznovrstni ugovori in očitki so kročili tudi v naši fari. Vedeli smo koj, kje se prodajajo: pri naših bahaških samostojnikih, ki se ponašajo, češ da boro vse liste, a nikomur nič ne verujejo. V resnici so pa velike verjeli, verjeli toliko, da so potem več govorili, kot se je res godilo. In nam se zdi popolnoma naravno: kdor meče vse v en koš, v tistem košu ni reda, marveč zmeda in godla. To godle so hoteli predelati in prodati kot veliko iznajdbo; zato so mešali in premlevali, dokler ni iz navadne godle nastala velika godla. O neni samostojni! — Kdor je pazno poslušal g. Gabrovška, je uvidel v teh očitkih neumno zavijanje resnice in velike hudobije nasprotnikov, ki prav zato tombolj izven v glasen opomin vsem faranom: proč s take umazanimi zunjami kot je ravno nasprotno svobodomiselnim časopisje. Kdor v teku petih let naše jugoslovanske samostojnosti niti enkrat ni pokazal resnične vneme in skrbi za blagor slovenskega naroda razen za svoj žep, o tem je jasno, da sedaj ne more pisati drugače, kakor da zavija in potvarja resnico, širi binavščno, obrekovanje in ostudne laži, hoteč oprati svoje umazane duše pred slovensko javnostjo. Tega se dobro zavedamo tudi Belokranjci, zato smo s glasnim pritrjevanjem odobrvali govornikova izvajanja. Govornikoma ni nihče ugovarjal, dasi je bilo med poslušalci več pisanih sukenj. Gg. poslanci Jugoslovanskega kluba, le večkrat tudi k nam v Belo krajino, da nam poveste resnico in prekenete debelo laž naših nasprotnikov!

ZRLIMLJE PRI IGU.

Dne 11. t. m. je bil tu blagoslovljen nov bronast svon, katerega je lično in cenno izvršila zvonarna v Sentvidu nad Ljubljano, obesil pa France Premože iz Stanetiš pri Sentvidu. Obema bodi

iskrežena s tem iskrena zahvala, ravnotako pa tudi vsem blagim dobrotnikom.

V ST. VIDU NAD CERKNICO.

se posvetila v nedeljo dne 25. t. m. dva nova bronasta svona v skupni teži 1700 kg, vilita v ljubljanski zvonarni, in sicer velik na čast župnijskemu zaščitniku sv. Vida, presv. Srcu Jezusovemu in sv. Jožefu, drugi na čast sv. Valentinu, sv. Srcu Marijinemu in sv. Florijanu. Vabimo sorojake iz naše in sosednjih župnij, naj se udeležijo tega slavja v čast sv. Vida in sv. Valentina v čim večjem številu.

MEKINJE.

Ob priliki 20 letnice društva priredi v nedeljo 25. t. m. pri pogrujenih mirah zabavni večer s petjem, tamburanjem, srčelovom t. d. Začetek ob pol stihri popoldne, 8 prvotirno kapljico in jedili preskrbljeno. Prijatelji društva in vesele zabavo prisereno vabljeni iz okolice.

SV GREGOR.

Kat. slov. izobr. društvo priredi v nedeljo 35. t. m. v društveni dvorani igro Sinove maščevanje ali Spoštuj očeta v treh dejanjih. Začetek ob pol treh popoldne. Vljudno vabljeni.

PREVOJE.

Dve strašni nočeš skor v enem dnovu: Prva: Dne 15. t. m. je prinesla voda 4letnega sinčka Mihaela Bernota, mlinarja izpod Brda, k mlinu v Imovici. Vsi poskusi za oživitev so bili brezuspešni. Druga: Dne 16. t. m. okrog devete ure zvečer prav milo zapoje sv. Vida svonovi, kličejo na pomoč. Rdeči petelin se je pokazal pri »Smonovih« v Imovici. Pogorelo je vse hišno sopolje, razen gospodarskega poslopja in šiveč. Pravočasna pomoč občanov je poskrbela, da se ogenj ni razširil, sreča pa tudi, da je bilo mirno, brez vetra, drugače bi šla cela vas v pepel. Gasilno društvo, ko je dospelo na lice mesta, je vzelo v akcijo gospodarske poslopje in potem sosedna. Škode je čez pol milijona.

IZ TRZIŠČA NA DOLENSKEM.

Na Martinovo nedeljo je takajšnje Kmetijsko društvo odprlo svojo trgovino v lastni hiši, ki je po sodbi vseh najlepša v Trzišču. Takoj prvi dan je društvo svojim članom prineslo lep uspeh. Društvo je namreč prisililo trgovca P. v Trzišču, da je moral kar čez noč znižati svoje cene. — Člani ali ni to lep uspeh, za katerega se imate zahvaliti — ne trgovcu, ampak zadrugi. Ako pa hočete, da bo vaša zadruga obstala in napredovala, morate imeti zadrugnega duha v sebi. To je: Kupujte svoje potrebščine pri zadrugi. Prodajajte svoje pridelke zadrugi. Čim več prometa bo zadruga imela, tem ugodnejše cene bo vam mogla zadruga nuditi. — Nima pa zadrugnega duha tisti član, ki pride v zadrugo kupiti škafličice bigele, vse drugo pa kupuje pri trgovcu. To se pravi pljuvati v svojo skledo. Zakaj ako bi zadruga po krivdi članov (ne po krivdi trgovca) prenehala, potem bi trgovcu samujeni dobiček nadomestil s zvišanjem cen na škodo vaših žepov.

CERKLJE OB KRKI.

Dne 5. t. m. se je poročila tu predsednica Orlic Ana Omerza s Fr. Krhinom iz Karle. Poročal je gospod profesor Omerza iz St. Vida. — To je druga članica našega kročka, ki se je poročila. Prva je bila Katka Zibert. — Prepričani smo, da bodo dekleta, ki so bile dobre Orlice tudi dobre žene, gospodinje in matere. Krščansko vzgojenih družin je treba!

CERKLJE PRI KRŠKEM.

Veselo gospodarsko novice sporočamo: Naš občinski odbor je 11. t. m. odobril proračun za l. 1928. — Vsi stroški se bodo pokrili s davčninami na vžitino. Doklad na direktne davke v naši občini torej prihodnje leto ne bo nikakih! Raavesejlivo za občane, če se n. pr. pomisli, da ima sosednja občina Krško, ki je v naprednih rokah, v proračunu 122 odstotkov na direktne davke. Kdor pozna delovanje in gospodarstvo v našem občinskem odboru tekom sadnjih dveh let, bo moral priznati, da smo s sedanjim tajnikom lahko zadovoljni. — Povemo še nekaj: Cerkljanski organist in isto leskovčki nimata nikake plače od ljudi. Prestovoljna bera pa pomeni toliko kot biti berač. Da bi se ljudem prihranili dragi stroški konkurentne obravnave in prisilne plačevanje potom davkov, je bila vložena na občinski odbor

prošnja, da naj se dovoli organistoma zadostna letna prispevek iz občinskih dohodkov. To bi se lahko ugodilo, ker ima občina v tekočem letu okrog 40.000 K čistega preostanka. — A glej! Dovolilo se vsakemu 1000 K na leto, ali 2 K 70 vin na dan! — Kdor si upa živeti v dvema kronama in 70 vinarju na dan, naj se oglasi! Tako postopanje je največja socialna krivica! Razumete to? To smo povedali vsled tega, da bodo drugi občinski odbori v podobnih in enakih slučajih ravnali drugače.

SMARTNO PRI KRANJU.

V nedeljo 18. t. m. smo začeli s delom v našem izobr. društvu. Igrali smo spevoigro »Mala pevček« z dobrim uspehom. Pred igro je imel kratek nagovor tov. akademik. — V nedeljo 23. t. m. bo v društveni dvorani predavanje o sveti deželi s slikami (skioptikon). Stari romarji in vsi, ki vam je mar izobrazba, iskreno vabljeni.

d Smartno pri Litiji. Izobr. društvo uprizeri v nedeljo dne 25. t. m. ob 3. uri popoldne igro »Tihotepec«. Ker je ugodna zveza z vlaki, se p. n. občinstvo vabi tudi iz bližnje okolice.

d Zahvala. Podpisani pogorelci v vasi Šenbur pri Kranju si štejejo v prijetno dolžnost, da se g. poslancu Brodarju prav iskreno zahvalimo za od njega izposlovano podporo. — Prav tako se zahvaljujemo g. županu Šteru, kakor tudi gg. oročnikom. — Janez Ulear, l. r., Marija Presek, l. r., Alojz Svetelj, l. r., Janez Vidmar l. r., Joka Zarnik l. r., Marija Pušavec l. r., Marija Maselj l. r.

Črtice iz sedanjih dni Cerkev

Katoličani in politika. V Franciji je ono vprašanje, ki najbolj loči duhove, vprašanje šole. Dočim eni težijo za tem, da se to, kar oni imenujejo »laične osvoboditve«, še razširi in da se ohranijo v veljavni postave, ki jih oni proglašajo za »nedotekljive«, zahtevajo drugi bolj široko učno svobodo. Že dve leti se vodi žavahna borba v prilog proporcionalne razdelitve državnega proračuna med vse vrste šol v razmerju s številom učencev, ki jih obiskujejo. Katoličani, ki so vsled ločitve osiromašili, ne morejo več, zlasti v sedanjih težavnih razmerah, ustanavljati in vzdrževati svobodnih šol in plačevati učiteljev, in z ozirom na to, da se ne morejo in tudi nočejo zadovoljiti s šolo, ki je oficijelno nevtralna, dejansko pa zelo pogosto veri sovražna, zahtevajo za katoliško šolstvo primerni del proračuna. Kako se bo šolsko vprašanje v tem pogledu rešilo, je zelo odvisno od izida splošnih volitev v zbornico l. 1924. Ako katoličani, ki so v sedanjem trenutku v poslanski zbornici mnogoštevilno zastopani in od katerih imajo mnogi velik vpliv tako v raznih socialnih organizacijah, kakor tudi celo v vladnih svetih, pridejo v še večjem številu v bodočo zbornico, se bo to vprašanje, pa tudi druga, brezdvomno rešilo v zelo ugodnem smislu za svobodo in vero. — Nastanek češkoslovaške republike l. 1918. je dal ogromno moč v roke socialističnim strankam, ki so vsestransko vsiljevale državni upravi socialistična načela. Vodili so se hudi bolj radi zakonjenja ločitve od države (v namenu, da se spravi cerkev na beraško palico) in sprejetja teh določb v ustavo republike, kar so zabranili katoliški poslanci s svojim odločnim odporom. Uzakonjena pa je bila ločitev zakona (samo za nekatoličane), uveden je prostovoljni civilni zakon (namesto obveznega), verski pouk na šolah je skrajno omejen. Razen tega je bilo

ustvarjeno mnogo drugih podobnih odredb, toda njihove najostrejšje osti se je posrečilo poslancem ljudske stranke odkrhniti. Ta protikatoliški radikalizem socialističnih elementov, katerim so se pridružile vse druge protikatoliške struje, je vzbudil pri katoličanih protiakcijo in je imel za posledico, da je mnogo malomarnih katoličanov stopilo v vrste ljudske stranke. V isti meri, kot se je to godilo, se je zmanjševal napor socialistov in svobodomiselnih radikalov. Ko pa je prišlo med socialisti do razkola in ko je zunanje-politični položaj začel vplivati na notranje razmere republike, so morali socialisti in liberalci (agrarci) opustiti svojo strankarsko vlado in pripustiti v vlado katoliške poslanke ljudske stranke. Danes so češkoslovaški katoličani, ki jih predstavlja ljudska stranka, del vladne moči in imajo v vladi narodne koncentracije dva ministra, uživajoč tako uglednosti kakor odgovornost sovladajoče stranke. — Pri nas v Jugoslaviji je v zadnjem času izšlo v različnih vladnih načrtih več za katoličane krivičnih zakonov. Tako ima n. pr. načrt kazenskega zakona te-le odredbe: Člen 394: »Duhovnik, ki bi prisostvoval zakonu, ki ni dovoljen po državni postavi, bo kaznovan ali z zaporom ali z denarno globo. Če bi se ne oziral na državne zakonske zadržke, bo kaznovan z globo najmanj 5000 dinarjev.« Člen 395: »Duhovnik, ki ne vpiše oziroma ne naznani registraturi kakega krsta, poroke ali smrti, se kaznuje z zaporom do dveh let ali z denarno globo do 10.000 dinarjev.« Člen 397: »Duhovnik, ki ne bi hotel na povabilo brez zadostnega razloga izvršiti kakega verskega obreda ali ki bi ne hotel storiti kakega dejanja, ki spada v njegov delokrog, se kaznuje z ječo ali globo do 5000 dinarjev...« »Verski predstavnik, ki zlorabi svojo duhovno oblast v korist kakih stranki (politični?) bodisi s pismom ali govorom, ki nosi verski značaj ali sicer tudi drugače, kadar izvršuje svoje službene posele, bo kaznovan z ječo.« Te postavbe nasprotujejo božji in cerkveni naredbi, obenem so samovoljno posegane v pravice verskih predstavnikov. Kuhajo pa v Belgradu še druge nam katoličanom krivične postavbe. Tako je zakonodajni odbor postavil v načrt za zasebne šole, da le-te ne morejo dobiti pravico javnosti. Pravtako je isti odbor predlagal, da se katoliški dijaki ne morejo združevati v svojih katoliških organizacijah.

Za naše gospodinje.

VARČEVANJE IN MESTNA MODA NA KMETIH.

Kmet je korenina. To se pravi, da živi kmet na svojem, pravi se pa tudi, da so mu ukoreninjene stare navade, da se drži starega reda. Vzrastel je na domu svojih dedov, zato se ga ne prime vsaka novotarija tako kmalu in zato se je obdržala tako dolgo na kmetih noša, ki razlikuje narod od naroda, kmeta od meščana. Da imenujemo danes kmetško nošo tudi »narodno«, je dokaz, da smo Slovenci pravi kmetški narod. Zgodovina nam sporoča sicer, da se

je razširjevala v posebno nemirnih dobach kaka nerodnost v obleki tudi na kmete, res je tudi, da je prihajalo vedno kaj novega iz mest v vasi — toda to je bilo le mimogrede in ni izspremenilo glavnih obrisov kmetске obleke, ki je bila zlasti pripravna za delo, ker ni ovirala ne gibanja, ne hoje. Obliko ali kroj je narekovala pamet, ne modni list. V vlečki, v stezniku ne bi mogla delati kmetška žena in tako vidimo pri vseh Slovanih, da je njih narodna ali kmetška noša taka, da ženska lahko hodi, vzdiguje, koplje, pere, da lahko opravlja vsa hišna in poljska dela. Južni Slovani nimajo v takozvani kmetški obleki samo kroja primerne delu, oni imajo tudi blago, ki je trpežno, se pere in nosi dolga leta.

Kmetška obleka po naših krajih je tako prikupljiva po svojem kroju, je tako primerna za delo, da so si jo prisvojili po mestih in ima e vsaka mestna gospodična po letu kako roznato krilo, da se košati v njem. Raz kmetske pa se žal umika raznim »bluzam«, ki frle okoli pasu ali uhajajo iz iz pasu in dr. Kako so gledali včasih po mestih, ko so prišle kmetске posestnice in so se košatile lepe rute, so se gibali ubranci kril in se bahali široki trakovi, bažunaste jope, močni, lepo prešiti čizmi. In koliko let se je nosila obleka narejena iz dobrega blaga, narejena po kroju, ki se je držal nekaj časa. Ako je kupila kmetica svilo, je kupila tako, da jo je imela za poročno obleko, potem za posebne svečanosti in nazadnje so jo oblekli vanjo za na pare. Denar za tako svilo je bil torej dobro naložen, (mojo staro mater so prekopali, pa se je obleka še vkup držala) — svila, ki se dobi sedaj za drag denar, pa počti rada že pri šivu. Kupovanje take svile je velika potrata.

Zahteva pameti je, da bodi človek svojemu stanu, to se pravi: svojemu delu primerno oblečen. Prav je, da je kmet lepo oblečen, ni pa treba, da posnema vse mestne šemarije. Tu ne manjka prav nič drugega, kakor starega kmetskega ponosa. Kot otrok sem užalila ženo-kmetico. Zavrnila me je: »Kaj pa misliš, da si, ko nosiš tisti žakelj?« — Imela sem nov »princevkleid« kakor je bila baš moda in domišljjevala sem se, da je moje obleka lepa. Beseča »žakelj« mi je pokazala, da je res žakelj napram širokemu kmetškemu krilu.

Vojna in povojni čas sta zanesla dosti mestnih razvad na kmete, razširilo se je žal marsikje pijančevanje, kvantanje in še mnogo drugega, kar je najmanj za kmetški stan, ki se mora držati, ako se hoče vzdržati, gotovih starih pravil. Med vsemi nadlogami, ki škodujejo gospodarstvu, je pa velika nadloga in poguba mestna moda. Gospodar, ki ima par hčera, ki se hočejo oblačiti in preoblačiti po prvi modi, se popraska pač večkrat za ušesom. Včasih so rekli stari možje dekletom, ko so si kupovale obleke: »Potem boš pa zrezala za povoj.« Pa take obleke in blago, kakor se dobijo sedaj, ni niti za povoje. Svilene nogavice za en dan, kombineže namesto poštene srajce-šimi-šolne. Thutankamenblago in obleke. Je to za varčne gospodinje? Mestna moda je danes kratka, jutri dolga, danes široka, jutri ozka, zdaj je

zapeta preko ušes, zdaj ni skoro nič obleke — je to za ponosna in pametna kmetška dekleta, Ze zato ne bi smelo biti, ker ni v pravi kmetški naravi, da bi se obračal po vsakem vetru. Kaj bi rekel danes mož, ki je spesnil Starega Kranjca, ko je tožil pred leti:

Če napak oblek pogledam,
skoraj Kranjca ne poznam,
vsak podoben je sosedu,
bil Slovence jih je sram.

Denar, ki gre brez potrebe za mestne modarije, bi se naložil plodonosno za izobrazbo. Polno lepih oblek v hiši — a marsikje ne ene gospodinjske ali kuhinjske knjige, nobenega pouka o zdravstvu. Izobrazba je prvi znak modernega kmeta, ne modna obleka. Kaj pomagajo rokavičice, če izda beseda, da ni v glavi, ni v duši izobrazbe? In danes, ko se nam obeta vedno hujši boj za obstanek, bo treba strogo ločiti pri stroških, kaj je potrebno in kaj ni, treba se bo seznanjati vedno bolj z gospodarskimi pridobitvami drugih narodov, ozirati se na vsako drobtinico, da se ne omaja kmetški dom v hudih časih. Močna kmečka hiša — močan narod — močna država. Kdor ima zemljo, ima dolžnost, da varuje dragoceni zaklad svojih prednikov za vnuke, zemlja je vsota truda dedov in pradedov, ognojena z njih potom in krvjo.

To in ono.

Samski davek v starem veku. V več državah so mislili in mislijo na vpeljavo posebnega davka za samec. Ta misel je pa že zelo stara. Najbolj sovražna samcem je bila stara Šparta, kjer je samec izgubil celo državljansko pravico, če se ni o pravem času oženil. Stari samci se niso smeli udeleževati javnih svečanosti in jih tudi niso spoštovali, kakor so sicer stare ljudi. Vrh tega so morali taki trdovratneži enkrat na leto delati javno pokoro.

V Atenah ni bilo tako strogo. Solon, ki je bil sam samec, je pustil tudi druge samec pri miru. Ne tako pa Platon, čeprav je bil tudi on samec. Rekel je, da mora vsak neoženjen mož, ki je star več kot 35 let, plačati državni blagajni znesek v višini vzdrževalnine za ženo.

Jako veliko je bilo samecev v Rimu za časa cesarja Avgusta. Cesar je izdal tako ostre odredbe proti njim, da bi bila v senatu kmalu nastala revolucija. Vendar pa je kak zagrizenec plačal rajši tudi največji davek, kakor pa da bi se bil oženil. Seveda so bile pa zahteve elegantne žene takrat neznosne. Najhujša odredba je bila ta-le: Moški, ki se do 25. leta ni poročil, je bil izključen od vsake dedščine. Sicer so to odredbo nekoliko omilili, vendar je pa tudi v omiljeni obliki donašala državni blagajni velikanske dohodke.

Kitajec in avtomobil. Kitajec je revež, vse življenje ga mučijo zli duhovi in ga preganjajo. So mu tik za petami in jih ne more spraviti proč, če še tako moli. Zato jo mahne včasih križem in leta po cesti enkrat na eno stran, drugič na drugo, ker misli, da gredu duhovi naravnost naprej in da se jih bo na ta način znebil. Avtomobilisti, ki so potovali v zadnjem času po Kitajskem, nam

a pripovedujejo, da se postavljajo Kitajci ob strani ceste tako, da gre avto tik mimo njih; ali pa zletijo v zadnjem trenutku tik pred avtomobilom čez cesto. Mislijo in upajo, da bo avto zmltel duhove in vrage, ki se držijo, ali pa jih povozil. Večkrat se seveda zgodi, da vzame avto oba, Kitajca in vrage.

Dolga brada. V mestu Barney v severameriški državi Dokoti nosi neki Langseth brado v dolžini 17 angleških čevljev. Ker je čevljev nekaj nad 30 centimetrov, meri ta brada več kot pet metrov. Nosi jo pa v majhni zelo tenki vrečici pod suknjo. Langseth je doma na Norveškem, kjer je bila brada v prejšnjih časih znak vojnika. Nekemu drugemu Amerikancu ta brada ni dala miru, pustil je svojo rasti, a je dosegel samo tri metre in pol.

Listek.

Dekle z Močevja.

(Švedski spisala Selma Lagerlöf.)

(Dalej.)

»Mogoče si celo zaželela zopet doli kam?« je rekel Gudmund kar tako, tjaventan.

»O ne. Ko sem se v ponedeljek zjutraj prebudila in pomislila na to, da moram iti, se me je zopet polastilo hrepenenje. Ležala sem, plakala in trpela, kajti končno je bilo edino pravilno, da ostanem v službi; toda čutila sem, da, če se vrnem, moram zboleti ali zblazniti. Tedaj pa sem se spomnila, kar sem nekoč slišala: če se vzame nekoliko pepela z domačega ognjišča in potrese po ognjišču v tuji hiši, tedaj je človek rešen domotožja.«

»No, to je sredstvo, ki je pač lahko uporabljivo,« je rekel Gudmund.

»Da, seveda, samo ko bi ne bilo te okolnosti, da se potem človek čuti kje drugje domačega. Če gre nato od hiše, kamor je nesel s seboj pepel, potem hrepeni baš tako tja nazaj, kakor je preje hrepenel od tam stran.«

»Ali ne more nesti zopet tja, kamor gre, pepela s seboj?«

»Ne, to se lahko naredi samo enkrat v življenju. Potem ni več pomoči. Zato je zelo nevarno kaj takega poizkusiti.«

»Jaz bi si kaj takega nikdar ne drznil,« je rekel Gudmund, in prav dobro je čutila, da jo samo draži.

»Jaz pa sem si vseeno upala,« je rekla Helga. »Bilo je bolje, kakor da bi bila nevhvaležna materi Ingeborg in tebi, ki sta mi hotela pomagati. Vzela sem od doma malo pepela in ko sem se vrnila v Nerlundo, sem uporabila trenutek, ko ni bilo nikogar v hiši ter ga potresla po ognjišču.«

»In sedaj misliš, da ti je pepel pomagal?«

»Počakaj, boš že še slišal, kako je prišlo! Šla sem takoj na svoje delo in ves dan nisem več mislila na pepel. Prav tako se mi je tožilo kakor prej in vse mi je bilo prav tako zoprno kot vedno. Tisti dan je bilo zelo mnogo dela notri in zunaj; ko sem

bila zvečer v hlevu gotova in šla v hišo, je že gorel na ognjišču ogenj.«

»Tedaj sem pa res radoveden, kako je prišlo,« je rekel Gudmund.

»Da, le pomisli, že ko sem šla po dvorišču, se mi je zazdelo, kot da bi bilo v ognju nekaj znanega, in ko sem odprla vrata, tedaj sem imela občutek, da sem prišla v našo hišo in da sedita oče in mati pri ognju. Da, vse to je šlo kakor sanje mimo mene. Ko sem pa v resnici prišla notri, sem bila vsa začudena, kako lepo in prijazno je bilo v hiši. Še nikdar nisem zapazila na materi Ingeborg in na vseh tolike prijaznosti kakor ta večer, ko ste sedeli ob svitu ognja. Čudovito čustvo me je objelo, ko sem vstopila. Bila sem tako začudena, da bi najrajši glasno zavpila in tlesnila z rokami. Zdelo se mi je, kot da ste se vsi izpremenili. Nič več mi niste bili tuji in o vsem sem lahko govorila z vami. Lahko si misliš, da sem bila vesela; toda pri vsem tem sem se še vedno čudila. Vprašala sem se, ali sem mar začarana in glej, tedaj sem se mahoma domislila pepela, ki sem ga potresla po ognjišču.«

»To je pa res čudovito,« je rekel Gudmund. Niti najmanj ni veroval v vraže in čarovnije; vendar mu je čisto ugajalo, ko je govorila Helga o takih stvareh. »Sedaj se je zopet pokazalo v pravi luči neumno gozdno dekle,« si je mislil. »Kdo bi si mislil, da more človek, ki je žetoliko prestal, biti tako otročji?«

»Da, res, čudno je bilo vse,« je rekla Helga. »In to se je ponavljalo skozi vso zimo. Kadar je gorel na ognjišču ogenj, mi je bilo tako ugodno pri duši, kot bi bila doma. Sploh je ogenj tako čudovita stvar. Ne mogoče vsak ogenj, ampak ogenj, ki gori na ognjišču in okoli katerega se domači zvečer zberejo. Tako zaupljiv je s človekom. Poigrava se, pleše, prasketa in včasih je čemer in slabe volje. Tako se zdi človeku, kot da bi imel ogenj v sebi moč, da razširja zaupljivost ali neugodje. In meni se je zdelo kot da bi ta ogenj prišel k meni od doma in dal vsem tu isti prijazen žar kot doma.«

»Toda če bi bila prisiljena, da zapustiš Nerlundo?« je rekel Gudmund.

»Potem bom vse svoje življenje hrepenela po njej,« je odvrnila, in iz njenega glasu se je lahko slišalo, da misli popolnoma resno.

»Jaz te gotovo ne bom podil stran,« je rekel Gudmund; in četudi se je smejal, je ležalo nekaj mehkega v njegovem glasu.

Nato nista pričela več novega razgovora, temveč sta korakala molče. Gudmund jo je večkrat postrani pogledal. Po težkem času, ki ga je preživela prejšnje leto, se je že nekoliko opomogla. Nekaj svežega in rožastega je bilo sedaj na njej. Obrazek je imela majhen in nežen, lasje so obdajali glavo kakor svetniški sij, oči je imela prijazne in mehke. Njena hoja je bila gibčna in lahka. Govorila je hitro, vendar plaho. Vedno se je bala, da bo zasmehovana, vendar je morala povedati vse, kar ji je ležalo na srcu.

Gudmund se je vprašal, če si želi, da bi bila Hildur taka; ne tega bi ne hotel. Te Helge ne bi mogel poročiti.

Par tednov pozneje je Helga zvedela, da mora zapustiti Nerlundo, ker Hildur,

Erikova hči, noče prebivati z njo pod isto streho.

Niso ji povedali tega naravnost. Toda mati Ingeborg je začela govoriti o tem, da jim bo nova snaha v toliko pomoč, da ne bodo potrebovali več toliko dekel. Drugič je zopet rekla, da je zvedela za dobre službo, kjer bo Helgi veliko boljše kot pri njih.

Ni bilo treba, da bi Helga slišala še več. Razumela je, da mora proč, in izjavila je takoj, da hoče iti; vendar druge službe noče sprejeti, ampak se bo vrnila domov.

Zapazilo se je pa, da v Nerlundi Helgi niso prostovoljno odpovedali.

Na dan slovesa so priredili skoraj celo pojedino in mati Ingeborg ji je dala toliko obleke in čevljev, da je ona, ki je prišla s culico po pazduho, komaj spravila vse svoje imetje v zaboj.

»Nikdar več ne bom dobila k hiši tako dobre deklet, kot si bila ti,« je rekla mati Ingeborg. »In ne misli slabo o meni, če moram iti! Saj veš, da se ni zgodilo vsled moje volje. Ne bom te pozabila. Dokler bom imela jaz oblast, ne boš trpela pomanjkanja.«

Zmenila se je s Helgo, da ji bo tkala platno. In dala ji je za najmanj pol leta dela.

Na dan slovesa je stal Gudmund v drvavnici in cepil drva. Ni šel notri, da bi se poslovil od nje, četudi je konj že stal pripravljen pred vrati. Bil je videti tako poglobljen v svoje delo, da ni niti zapazil, kaj se godi. Morala je priti ven, da se je poslovila od njega.

(Dalej prih.)

Božič v gozdu.

Tri dni je ležala gosta megla nad gozdovi, za njo je pritisnil oster mraz; in gozd je obelak najlepšo božično obleko. Kot slavnostni svečniki stoje stare smreke gori na prosti višini, samo da jim navzdol vise težke sveče. Globoko doli so upognjene veje pod težkim bremenom in spletajo skrita gnezdeca, ki bi mogla napetjati človeka k misli, da išče v njih zavetja premri zajčkom ali srnicam. Po brezah se openjajo tisoči in tisoči kristalnih biserov in fine perjice je obrobilo lvje vse povsod, kjer čaka listkov popek prihodnje pomladi: zdi se, kot da bi hotelo drevje sredi zime praznovati maj, toda srebrni maj. Vsak mahček ob poti, ono trnje tam, ki se iz njegovih kristalnih odganjkov blešče še rdeče jagode, vse je obleklo dragocena praznična oblačila. Kako lično in mično pristojni osatu srebrna kronica, kakšen mojstrski izdelak je napravil iz prihuljene trnojlice srebrnar! Vse je liho in je semtertja zagrnjeno mehko po gozdu in zajeci, kadar se otrse veja pretežkega bremena.

Kot v poletju so se razkošatile bukve preko poti v gotsko svetišče, pa zdaj polno belina, srebra in kristala. Raz tenko, meglenosivo, pa vendar s medlim solnčnim zlatom nasluteno nebo pada na pot mehkomeda luč. Smrekovje si je navesilo širokih srebrnih trakov, ki v čudnovatih lokih in vijugah preprežajo šibe. Pajčkovine so to in kako bi se začudil marljivji prejec, ki danes visi kot mrtev, uvel list, kaj je nastalo iz njegove preje. Ako vzleti pišč, zaprši oblček srebrnih zvezdic, in kakor padejo tako leže na poti in krase tudi njo, ki je sicer tako grda in rujava.

Izpod smrek na višini se bliža belemu bukovemu svetišču visok mož v gozdarskem jopiču, s zelenim oguljenim klobukom na rujavih kodrih. Izpod klobuka blišči v krasoto dvoje sivomodrih oči in če koga ne opozori na moža najprej nič drugega kot nenavadno visoka rast in mogočna hrjava, stori pogled v oči; so pač oči onih, ki vidijo. Kot bi jo sesale vase, to sliko gozdne poti s stebriščem srebrnoobrobjenih bukovih debel, oddaleč razsvetljeno s bledim opalom neba. Oči, moja ljuba okenca... »Pij, oko, kar veka da, zlato obličje svetla! V tem slučaju je obličja srebrna. Tam ob mogočni bukvi obstoji mož in okrog

ajega je svečana tišina in molk in zdil se kot bi pridrževalo sapo drevje in grmovje; kot bi se moralo nekaj zgoditi, nekaj čudežnega, nekaj skrivnostnega, nekaj kar ustavlja navadni potek dogodkov. In drobno grmenje od blizu in daleč in jelanje gre skozi tišino, kot bi utripalo gozdovo srce.

Ali se ne bi moglo zgoditi, da bi se vsaj za hip pretrgala tenčica, ki loči ljudi od obkrožajočega nas sveta, ki ga vendar slutimo, ako za hip poslušamo v tišino? Od tišine, ki stopi najraje raz nočne zvezde nizdol, ali se spusti na nas v gozdu, ki je bila našim čutom svet kraj, kjer so prebivali bogovi. So bili li tako nespametni naši dedje? — Ah, zakaj si se splašila, ti drobna rujava srnica tam. Kako so otroci sveta ločeni daleč drug od drugega; kako samotno kot zvezda samotno je srce v njih; ne žival, ne rastlina te ne pozna in vendar valovi ista rdeča, mirna reka svoje valove skozi tvoje srce, kot skozi srce svete živalice tam. In hrast mnogostoletni, ki vije v divjih viharjih nočeh od bliska oplazene roke kot kače vdihanke, kako ga ljubiš! Kot prijatelj ti je, ki si ga poznal od mladih nog in ga občudoval ob temnih jesenskih večerih v plašem občudovanju, ko si stopical za očetom. Ako bi nekega jutra ležal zlomljen na tleh, bi žaloval za njim, kot za stariim dobrim prijateljem. Pa kaj mu je znanega o tebi? Sam sameat tava človek mimo tega, kar živi krog njega in umira, se veseli v maju in sanja pozimi svoje srebrne sanje.

Mož strmi na pot in njen konec, ki se vije med prozorno tenčico brez, kot bi moralo od tam priti nekaj, kar je poklicalo žgoče brennenja, ki je rodi samota; toda le drobna delčica hiti tam mimo zavita v staro rujavo grinjačo, ki se ji ogli vlečejo zadaj za njo in peljejo s seboj vsakovrtnih gozdnih obeskov, trnja, zmurznjenih krncev mah. Zelo se ji mudi in že zgine za leskovjem. Tam pelje pot na strešnostrmo reber in edina steza nizdol je ledena drča. S par dolgimi koraki je mož med grmovjem.

»Stoj, tu ne moreš navzdol!«
Padeč, tih otroški krič, ki čudno prereže tišino.

»Drži se, drži se za kako vejo, že grem po tebe!«

Dršaje se se priplazi doli in tu leži na kupu listje, ki ga je nanosil veter, rujava kopica. In ko držeč ne za vejo seže z eno roko po ajej, dvigne mala apnenoboli, prestrašen obrazek.

»Tu primi za roko, saj ti ne storim nič žalega! Ne boj se vendar! Ali si se udarila?«

»Ne, se oglasil zelo boječe, zelo preplašeno. »No, daj mi tedaj roko! Mala odkima.

»Kam hočeš iti?« Z zavito glavico pokaže delčica na drugo stran hruba, kjer se zopet strmo dviguje gozd v strmeči krasoti.

»Tam ni nobene poti. — Od kod prihajaš?« Nobenega odgovora. »Ali si iz Srezovega?«

»Ne.«

»Ne?« In narečja tudi ne znaš, steer bi rekla »nak!«

Tuj otrok torej. In zaiti je morala. Kajti v vsem gozdu ni nikjer več drvarjev; danes so napravili že delupust in oddali v malina otrostlemenastim kočam, kjer že čakajo otroci, da zasadi oče božično drevesce v zeleni vrteec. — »Ali si hotela k svojemu ateju?« Mala odločno zanika. »K temu torej gotovo ne,« murra mož. Sedaj izpusti vejo in se zadržne do gnezdeca, kjer čepi otrok prihuljeno, kot bi prežal na priliko, da ubeži, pa ne more uteči, ker ga drži v kleščah ledeno malinovo bodičevje. Tedaj se sunkoma oprsti, da se odtrga vsa priprtega gozdnih obeskov. Toda že jo je prijel in kakor se tudi brani in plahuta kakor ptička, ki jo držimo v roki, jo vendar prinese z mnogim naporom na breg in sedaj stoji trepetajoča in snežnobela na poti. Mož pa seže v žep, izvleče veliko, rdečelično jabolko in je ponudi s prijaznim nasmehom kot zastavo miru.

»Tu, vzemi in povej, kam hočeš, pa ti pokazem pot, ti čudežna mala raztrgana gospodična.«

Rujavi ogrinjači se je namreč precej slabo godilo med trnjem. Toda delčica noče jabolka, ki mora romati zopet nazaj v žep. Vendar pa je jabolko all pa pogled v modre oči moralo utreti pot med njima.

»Hej, odkod imaš to fino nozno kost? In kaj je vendar napravila desna nožica, da mora zmurzovali in nosi le leva dokolenke?«

»Nisem je mogla zapeti. Pa tudi ni prav nič mraz.«

Je to prva beseda in delčica res ne govori v naročju.

»In kam greš?«

»Nikamor!«

»Tako, nikamor. Tja grem tudi jaz, pa imava isto pot.«

(Dalje prih.)

PREKLIC. Niže podpisana preklicujem in obžalujem vse žaljivke, katere sem nepremišljeno proti g. Ivanu Kuhelju, mizarskemu mojstru iz Dvora izrekla in se mu obenem prav lepo zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnega sodnijskega postopanja.

JOZEFA HOČEVAR vdova,
Dvor pri Žužemberku.

Krojaškega vajenca takoj sprejme Josip NOVAK, krojaški mojster, KRANJ, 7392

Mlinske KAMNE

iz lastnega kamnoloma v Ortneku, zelo trde iz zrnatega kremenca, posebno priporočljive za koruzo, oves in zmes, kakor tudi umetno, bele in zmesne kamne, nadalje mlinske stroje ter vse ostale mlinske potrebščine in gonilna jermenena nudi po najnižjih dnevnih cenah trvdka

ČADEŽ & BRCAR - Ljubljana,
KOLODVORSKA ULICA 35.

Semensko DETELJO

kupi vsako množino FRAN POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 36. 7402

VAJENCA za PEKOVSKO obrt sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov se izve v upravništvu lista pod šte. 7334.

Znamke Singer ČEVLJARSKI STROJ, dobro ohranjen, napredaj. Naslov pri upravi lista pod številko 7347.

Šivalni stroj, dobro ohranjen, in malo rabljen, skoraj nov ZAPRAVLJIVČEK ugodno napredaj. — Naslov pove uprava «Domoljuba» pod številko 7354.

Kuharico vestno, pošteno, samostojno, starejšje dekle ali udovo brez otrok, za kuhanje gospodi in poslom, s pomočjo deklet, z večletnimi spričevali.

Sadjarja s teoretičnim in praktičnim znanjem, podprtim s spričevali.

Kravarja treznega, vestnega, pridnega in razumnega išče JOSIP LENARČIČ, veleposestnik v VERDU pri VRHNIKI. Za KUCHARICO in SADJARJA velja nastop službe koncem decembra t. l., za KRAVARJA pa takoj. PLACA po dogovoru. 7359

Svarilo!

Ne kupujte KAMGARN, SUKNO in drugo modno BLAGO, preden si ne ogledate najdovršenejših ČESKIH in ANGLEŠKIH izdelkov pri:

Lenasi & Gerkman LJUBLJANA

MODROCI vseh vrst

federmodroci po 1700.— kron, vrhni afrik po 1600 kron, fini finnatni po 3600.— kron. LEPA ŽIMA po 160.— kron kg dalje.

NAJBOLJŠE BLAGO NA IZBIRO in DOBRO DELO vedno v zalogi. OGLEJTE SI!

Se priporoča

RUDOLF SEVER

specialna zaloga tapetniških izdelkov, Ljubljana, Gospodarska cesta šte. 6.

Bukova drva po najvišjih cenah kupuje DRUŽBA «ILIRIJA», Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 7246

Kadar greste v Ljubljano

ne pozabite ogledati si v TRGOVINI

F. Češnovar, na Starem trgu št. 16,

sukna, lodna, oblek, hlač, barhenta, sraje, zimskega perila, nogavic, rokavic, zimskih ženskih majc, otroških čepic, kravati, robcev itd. itd. — Čudovito nizke cene! — Razpošilja tudi po pošti! — Zahtevajte vzorce in cenike! 7268

DEKIO ki bi opravljala 2 kravi, IŠCEM. — Ponudbe na: JEAN POLLAK, Ljubljana, Erjavčeva cesta šte. 12. 7386

SPECIALNO IZDELOVANJE VEZENIN IN PERILA. — PREDTISKARIJA.

Na drobno. Na debelo.

MATEK & SCHEIN - Ljubljana

Dalmatinova ulica 13 (poleg hotela «Strukelj»).

Sprejema naročila za izdelovanje vezenin in perila. Predtiskuje ženska ročna dela po najmodernejših vzorcih. Trgovina s galanterijskim in modnim blagom. Belo in plateno blago českih krkonoskih domačih tkalcev. Izdeluje se tudi navadno moško in žensko perilo, na kar se posebno opozarja cenj. občinstvo z dežele. 7368

Suhe GOBE in FIŽOL

ponudite tvrdki SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica šte. 12. 6460

Ako se hočete za zimo

preskrbeti z dobrim, trpežnim blagom za vrhajo in spodnjo obleko, obrnite se na občeznana trgovino

F. in I. Goričar, »PRI IVANKI«

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29,

katere je ZNATNO ZNIZALA CENE vsemu blagu. Nikdo naj ne zamudi te ugodne prilike! 6931

HALO! CERAVNO NI HALO!

v Krškem in Stični živinskega sejma, bodem vendar pripeljal obilo prvovrstnega usnja. ZATO; KDOR HOČE svojo družino dobro obuti, naj kupi usnje v Krškem, Stični in Kočevju na stojalc!

FRANC PERKO.

Jugoslovanski kreditni zavod

v LJUBLJANI, Marijin trg št. 8

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema vloge obresti brez odna knjižice in 7% bitka rentnega plača čistih in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem računu obrestovanje po dogovoru. — Podeljuje kratkoročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Poroč. prstani
Double verižice
Sienske ure
Budilke
Ze ne ure
Uhani

Najstarejša trgovina ur, zlatnika in
srebrnine **F. ČUDEN**
LJUBLJANA 22, Prečna 1

Strojarna Fran Tršarja NA VRHNIKI

prilagojena na drobno in debelo vsakovrstno usnje,
elastični gonilni in šivalni jermeni. Prevzema kože v
strojenje tudi na boks. — Cene kar najnižje! 6514

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa goščenca mora poginati ako uporabite moja najboljša
prekajena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim
in hišnim mišim Din. 7-50, za podgane Din. 7-50, za ščurke
Din. 7-50, za stenice Din. 7-50, uničev. moljev Din. 8-
proti mrčesom Din. 7-50, masilo proti ušom pri ljudeh in pri
stvari Din. 4-
za nali v obliki in perilu Din. -50, tinkt.
proti mrčesom na sadju in na zelenjavi Din. 7-50, proti
mravljam Din. 7-50.

Preprodajalci dobre povzeta Polija po povzetju
navod za ekspedicijo: ARTES, kem. laboratorij
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3. Zagreb 1.

200 kron na dan lahko vsak zasluži doma
v svojem kraju, kdor hoče svoje
delke prodajati. Pošljite mi za pojasnilo znamko
in odgovor in svoj natančen naslov. — **JOSIP
VIČ, LITJA.** 6733

CEMENT

PRIMA PORTLAND,

način in dalmatinskih tvornic po konkurenčnih
cenah stalno na zalogi pri

PESTOTNIK in DRUG :: Ljubljana,
Dunajska cesta št. 33, »Balkane«. Int. telefon 366.

SUHE ČEŠNJE

za žganjekuho nudi **SEVER** in **KOMP.**, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 12. 6783

Ržene rožičke, tršlikovo lubje,
arnikovo cvetje,
planinski mah itd. kupuje vedno drogerija
A. KANC, Ljubljana, Zidovska ulica 1.

1 meter domačega platna
za **TOVARNA ŠINKOVEC**, Grosuplje
za 2 kg prediva — ali 14 kg godenega
oziroma 20 kg surovega lanišča.

Nekdanja »ŠKOFOVA« vinska klet, Pred Ško-
fijo 1 otvorena. — Točijo se fina pristna VINA!

»KAMENIT«

azbestno-cementni škriplj, najboljšo in naj-
cenejšo streho dobavlja

tovarna »Kamenit«, Laško.

DOLGOTRAJNA GARANCIJA!

Čisto zastoj

ne, ampak po izredno nizkih cenah dobite
vse vrste sukna, hlačevin, žameta, barhenta, tilanele,
klota, platna, trikotaže, jopic, pletov, ogrinjalk, no-
gavic, prvovrstnih nahrbtnikov v vseh velikostih
(domać izdelki) in najrazličnejše drugo blago

V NOVOOTVORJENI TRGOVINI
»DANICA«, Majzelj & Rajšelj,
LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 1
(bivša »Preskrbovalnica«).

Samo dobro, solidno blago. :: Poštežba točna.

☛ Cene konkurenčne. ☛

Istotam se otvori v kratkem oddelek za USNJE
vseh vrst. — Vsak si naj ogleda! Nikdo ni pri-
sljen kupiti.

Na drobno! 6860 Na debelo!

Brzo-brzo-brzo

na vlak v Celje v vele-
trgovino R. Stermecki,
kjer kupite **SUKNO**
letos

za moške in volneno za
ženske obleke, parhent
belo, pisano in rjavo
platno, kakor tudi vso drugo manufa-
turno robo po čudovito nizkih cenah. V
lastnem interesu se vsakemu priporoča,
da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini
R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene.

Bronaste zvonove vliiva

najceneje in z do-
bavnim roko n do
2 do 5 mesecev

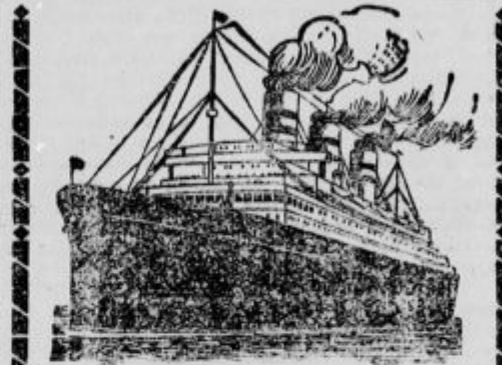
Zvonarna in livarna
St. Vid nad Ljubljano.

ZA SLABOTNE OTROKE je najboljša sred-
stvo in mnogo izdatnejše od RIBJEGA OLJA

Emulzija ribjega olja.

Vsak teden sveže prirejena. — Zaloga domačih in
tujih specialitet. — Zajamčeno pristno Ribje olje.

Nova lekarna R. RAMOR,
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 36,
1 minuto od Glavnega kolodvora. :: Najpri-
ročnejše za vse, ki hodijo v Ljubljano po zdravlila.

HOLLAND-AMERIKA LINIJA Rotterdam-New York

Generaino zastopstvo za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev
Hrvatska banka za promet s nekretninama d. d.
Zagreb, Zrinjski trg 8.

Odprava potnikov I., II. III. razreda za Severno
Ameriko in Kanado z ogromnimi, najmoderna-
jnimi brzovoznimi parobrodi. Potovanje po od-
prtem morju 6 do 7 dn. Najugodnejša sigurna
in brza vožnja.

Dobra hrana. — Vsak teden jeden parobrod.
Potniki tretjega razreda imajo posebne kabine
z uzorno čistostjo.

Vsestranska pojasnila daje brzo in brezplačno!

Holland-Amerika Linija
Zastopstvo: Ljubljana, Dunajska c. 21.

Kunstek & Pieterski
LJUBLJANA — VODNIKOV TRG 5,
Podružnica v Novem mestu

prilagojena svojo veliko zalogo
usnja in čevljarških
potrebščin
na drobno in debelo.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 57.

v lastni palači (vis à vis hotela »Union«).

Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Gospo-
darsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize
sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod
najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.